

**ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
TARYBA**

**SPRENDIMAS
DĖL PRITARIMO ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOMS**

2020 m. liepos 30 d. Nr. T1-199
Šilalė

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 8 punktu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 58 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu, atsižvelgdama į Šilalės r. Obelyno pagrindinės mokyklos 2020 m. liepos 2 d. raštą Nr. V11-93 „Dėl pritarimo Šilalės r. Obelyno pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo programai“, Šilalės Dariaus ir Girėno progimnazijos 2020 m. liepos 15 d. raštą Nr. I1-270 (1.10) „Dėl Šilalės Dariaus ir Girėno progimnazijos Upynos skyriaus ikimokyklinio ugdymo programos tvirtinimo“, Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijos 2020 m. liepos 15 d. raštą Nr. D2-4.2-156 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos“, Šilalės rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

1. Pritarti Šilalės rajono savivaldybės švietimo įstaigų ikimokyklinio ugdymo programoms:
 - 1.1. Šilalės r. Obelyno pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo programai (pridedama);
 - 1.2. Šilalės Dariaus ir Girėno progimnazijos Upynos skyriaus ikimokyklinio ugdymo programai (pridedama);
 - 1.3. Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijos Pajūralio skyriaus ikimokyklinio ugdymo programai (pridedama).
2. Pripažinti netekusiu galios Šilalės rajono savivaldybės tarybos 2012 m. gegužės 5 d. sprendimo Nr. T1-158 „Dėl ikimokyklinio ugdymo grupės steigimo Šilalės r. Obelyno pagrindinėje mokykloje“ 2 punktą.
3. Nustatyti, kad šis sprendimas įsigalioja nuo 2020 m. rugsėjo 1 d.
4. Paskelbti informaciją apie priimtą sprendimą vietinėje spaudoje, o visą sprendimą – Šilalės rajono savivaldybės interneto svetainėje www.silale.lt ir Teisės aktų registre.

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyriui (H. Manto g. 37, 92236 Klaipėda) arba Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmams (Galinio Pylimo g. 9, 91230 Klaipėda) per vieną mėnesį nuo šio sprendimo paskelbimo dienos.

Savivaldybės meras

Algirdas Meiženis

PRITARTA

Šilalės rajono savivaldybės tarybos
2020 m. liepos 30 d. sprendimu
Nr. T1-199

PATVIRTINTA

Šilalės r. Obelyno pagrindinės
mokyklos direktoriaus
2020 m. d.
įsakymu Nr.

ŠILALĖS R. OBELYNO PAGRINDINĖS MOKYKLOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Informacija apie švietimo teikėją: Šilalės r. Obelyno pagrindinė mokykla, teisinė forma – biudžetinė įstaiga, priklausomybė – Šilalės rajono savivaldybės mokykla. Mokykla yra asignavimų valdytojas, turi antspaudą, sąskaitas bankuose ir savo atributiką.

Mokyklos grupė – bendrojo lavinimo mokykla.

Mokyklos tipas – pagrindinė mokykla.

Mokyklos buveinė – Mokyklos g. 1, Naujojo Obelyno k., Upynos sen., LT-75201, Šilalės r., el. p. rastine@obelynas.silale.lm.lt, <http://www.obelynas.silale.lm.lt>, tel./faks. (8 449) 43446.

Vaikai ir jų poreikiai. Šilalės r. Obelyno pagrindinėje mokykloje formuojama mišri ikimokyklinio ugdymo grupė, veikianti 10,5 val. (visos dienos). Sudarant ikimokyklinio ugdymo programą, siekiama tenkinti pagrindinius 2-5 m. vaiko socialinius, pažinimo, komunikavimo, saviraiškos, judėjimo bei saugumo poreikius. Atsižvelgiama į individualiuosius ir specialiuosius – gabių, turinčių kalbos sutrikimų, patiriančių socialinę atskirtį ir kt. vaikų poreikius. Siekiama, kad ugdytiniai galėtų lavėti tiek, kiek jie turi prigimtinių jėgų.

Ankstyvojo amžiaus vaikų pagrindinis poreikis – siekti artimo ir glaudaus kontakto su šalia esančiu suaugusiu, tuo kompensuojant tėvų nebuvimą. Mažieji noriai klauso liaudiškų lopšinių, nusiramina žaidinami. Vaikų elgsena daugiau impulsyvi, išryškėja situaciniai jausmai, norai.

Trimečių ir keturmečių vaikų išskirtinis noras – judėti, bendrauti su kitais grupės vaikais. Išryškėja ir prieštaringas vaiko elgesys, konfliktinės situacijos, dažnai susijusios su trejų metų krizės problemomis. Vis dėlto vidinis vaiko noras – palaikyti gerus santykius su suaugusiais ir bendraamžiais, tad čia ypatingai svarbu suaugusio pritarimas, švelnumas ir palaikymas. Remiantis liaudies pedagogikos išmintimi, iškilusios bendravimo problemos lengvai išsprendžiamos pasitelkiant humorą, pašmaikštavimus.

Vaikų ugdymui didelės reikšmės turi grupės aplinka. Vyresnieji vaikai labiau linkę į saviraišką, kūrybiškumą, nori lenktyniauti, būti pastebėti, išsiskirti iš kitų. Jie žingeidūs, daug klausinėja, jų veikla dažnai motyvuojama noru pažinti, tyrinėti. Mėgsta pasakas, smulkiają tautosaką, atlikdami darbelius panaudoja tautodailės elementus.

Šiuos bendruosius poreikius, žvelgiant iš vaiko vystymosi raidos pozicijos, vainikuoja poreikis žaisti. Kaip žinome, žaidimas – puikiausias būdas atsiskleisti vaiko kūrybiškumui, fiziniams ir kalbos gebėjimams, bendravimo kultūrai. Žaisdami vaikai įgyja įvairiapusės patirties ir įgūdžių.

Kas metai išryškėja ir gabūs bei talentingi vaikai, kuriems sudaromos sąlygos jų gebėjimų sklaidai, saviraiškos tenkinimui (dalyvavimas konkursuose, parodose, įstaigos renginiuose).

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas įgyvendinti ikimokyklinio ugdymo programą.

Mišrioje ikimokyklinio ugdymo grupėje dirba pedagogas, su kalbos ir komunikacijos sutrikimų turinčiais vaikais dirba logopedė. Tai kompetentingi savo srities specialistai, suvokiantys savo misiją – būti vaiko pagalbininku, patarėju, padedančiu jam augti, bręsti, skleisti, tobulėti; besistengiančiu pažinti kiekvieno vaiko individualybę, pasirinkti ir taikyti tinkamas ugdymo strategijas, gebėti sukurti grupėje psichologiškai saugią atmosferą, matyti vaikų ugdymo perspektyvą, profesionaliai organizuoti ugdymo ir ugdymosi procesą, palaikyti ir stiprinti vaiko galias, tinkamai vertinti jo pasiekimus bei daromą pažangą.

Ikimokyklinio ugdymo grupės pedagogas turi galimybę ugdomosios veiklos tęstinumą organizuoti gamtoje (miškas, pievelė, išvykos prie upelio). Puoselėjamos tradicinės vertybės, siekiant išugdyti būsimą tautos kultūros saugotoją ir kūrėją. Įstaigos pedagogai dalyvauja renginiuose, kelia kvalifikaciją kursuose, seminaruose.

Švietimo teikėjo savitumas. Šilalės r. Obelyno pagrindinė mokykla yra vienintelė įstaiga Naujojo Obelyno kaime, teikianti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas. Ikimokyklinio ugdymo grupė yra įsikūrusi mokyklos patalpose. Tai yra didelis privalumas, nes vaikai susipažįsta ir su mokyklos erdve. Ikimokyklinio ugdymo grupė yra kaimo vietovėje. Tai leidžia didelį dėmesį skirti gamtos, gyvūnijos pažinimui, kaimo tradicijų puoselėjimui. Vaikai turi galimybę lankytis kaimo bibliotekoje ir dalyvauti mokyklos organizuojamuose renginiuose. Ugdymo modelis – 10,5 valandų per dieną. Teikiama logopedo pagalba.

Regiono savitumas. Ikimokykliniame amžiuje vaikai pirmaisia ugdomi kaip gimtųjų vietų piliečiai. Pirmieji pilietiškumo pagrindai įgyjami artimiausioje aplinkoje, kurioje auga ir ugdomi vaikai. Ikimokyklinio ugdymo grupės ugdytiniai turi puikias galimybes susipažinti ir naudotis teikiamomis galimybėmis, dalyvauti muziejaus organizuojamuose renginiuose, naudotis sporto aikštynu, gražiai ir jaukiai sutvarkyta mokyklos aplinka.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai. Tėvams labai svarbu, kad būtų užtikrinamas socialinis vaiko saugumas, tenkinami jo individualūs poreikiai, sudaromos sąlygos asmenybės raiškai, kūrybiškumui, socializacijai. Bendruomenės veiklos paskirtis ugdyti visas vaiko galias, lemiančias asmenybės vystymosi sėkmę. Įstaigos pedagogai siekia susipažinti su ugdytinių šeimų socialine, kultūrine aplinka, ugdymo tradicijomis ir tuo būdu numatyti kelius sėkmingai partnerystei bei tėvų poreikių tenkinimui pagal turimas galimybes.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą. Lietuvos Respublikos švietimą bei ikimokyklinio ugdymo institucijų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose pabrėžiama, kad ikimokyklinis ugdymas turi puoselėti visas vaiko galias (intelektines, emocines, fizines), lemiančias asmenybės brandą ir socializacijos sėkmę, užtikrinti ikimokyklinio ir pradinio ugdymo tęstinumą. Programa grindžiama humanistine-demokratine filosofija, kuri pabrėžia vaiko saviraiškos ir savirealizacijos galimybių svarbą ugdymo procese.

Suvokdami, kaip svarbu ugdyti visapusišką, kūrybingą, dorą asmenybę, ieškome atramos humanistinės-progresyvistinės ugdymo krypties idėjose. Labai svarbu vaikui ne tik suteikti saviraiškos galimybes, bet ir skatinti pasirinkti aktyvius ugdymo (-si) metodus, kurie leistų atsiskleisti unikalumui, individualumui. Čia pastebimas kiekvienas vaikas, suaugusio ir vaiko santykiai grindžiami tarpusavio pasitikėjimu, atsakomybe, pagarba kito nuomonei, palaikomi vaikų sumanymai, džiaugiamasi jų laimėjimais.

Šilalės r. Obelyno pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo programa skirta padėti šeimai ugdyti vaiką. Programa atnaujinama, tobulinama pagal poreikį.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Vaikų ugdymas grindžiamas šiais principais:

Demokratiškumo

Suteikti galimybę vaikams rinktis, būti veikliais, aktyviais grupės nariais.

Sudaryti sąlygas visiems vienodai gerai pasiruošti mokymuisi mokykloje, padidinti „nestandartinių“ vaikų, optimalios integracijos į visuomenę galimybes.

Prieinamumo

Ugdymo turinys atitinka skirtingoje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje (šeimoje ar institucijoje) augusio ir ugdyto 2 – 5 metų vaiko galimybes, pažinimą, bendravimą, elgesį. Ugdymo turinį galima lanksčiai naudoti atsižvelgiant į kiekvieną vaiką, jo poreikius ir interesus.

Tautiškumo

Gaivina ir puoselėjama tradicinės kultūros vertybės, auginamas doras, geras, orus, kūrybingas žmogus, padedama vaikui visa, kas jį supa, įprasinti per vertybines, visų pirma dorovines žmogaus nuostatas į aplinką, siekiama ugdyti būsimąjį tautos kultūros saugotoją ir kūrėją.

Humaniškumo

Pripažįstama teisė būti skirtingu, vaikas gerbiamas kaip asmenybė, ugdymas grindžiamas vaikui asmeniškai reikšmingais, prasmingais faktais, procesais, problemomis, sudaromos sąlygos įvairių vaiko galių plėtojimuisi, harmoningam asmenybės vystymuisi.

Tikslingumo

Turinys orientuotas į vaiko adaptaciją naujoje aplinkoje ir prielaidų sudarymą tolesniam ugdymui priešmokyklinio ugdymo grupėje.

Vertybinių nuostatų ugdymo

Prioritetas teikiamas vaiko vertybinių nuostatų formavimuisi. Ugdomas kūrybingas, tvirtų vertybinių nuostatų, gebantis priimti ir kritiškai vertinti informaciją, apsispręsti ir priimti sprendimus žmogus, atviras, kritiškai vertinantis ir priimančias naujoves, saugantis dorovės normas bei tautiškumą. Ugdymo turinys nuolat atnaujinamas, derinamas su ugdymui keliamais tikslais ir uždaviniais.

Tęstinumo

Ugdymo turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo grupės ir pirmos klasės ugdymo turiniu, siekiant, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymo(si) šeimoje ar institucijoje (grupėje) prie ugdymo(si) priešmokyklinio ugdymo grupėje, o vėliau – mokykloje.

III SKYRIUS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo programos tikslai:

Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, socialinius, pažintinius poreikius.

Kurti vaikų sveikatai palankią ir saugią aplinką.

Ikimokyklinio ugdymo programos uždaviniai:

Pritaikant ir įgyvendinant ugdymo(si) turinį ;padėti atsiskleisti individualiems vaikų poreikiams ir gebėjimams,

Siekti bendravimo ir socialinių įgūdžių formavimosi, kuriant palankią aplinką žaidimų plėtojimui(si) ir vaikų kultūros raiškai.

Ugdyti vaiko kalbą kaip pagrindinę bendravimo ir saviraiškos priemonę, padėti pajusti kalbos grožį, išreikšti mintis, jausmus ir patirtį.

Stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, tenkinti saugumo, aktyvumo ir judėjimo poreikį.

Padėti vaikui pažinti save ir aplinkinį pasaulį, sukuriant sąlygas įvairiems pažinimo ir tyrinėjimo būdams.

Ugdyti vaikų estetinį suvokimą ir meninę raišką, palaikant vaikų spontaniškas, kūrybines idėjas.

Užtikrinti pozityvų, pasitikėjimo ir pagarba grįstą vaikų, pedagogų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimą.

IV SKYRIUS TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Svarbiausios vaiko veiklos sritys – žaidimas, judėjimas, pažintinė-tiriamoji veikla, meninė veikla, komunikacinė veikla ir darbinė veikla. Jos teikia optimalias sąlygas ikimokyklinio ugdymo tikslų realizavimui, laikantis pagrindinių švietimo reformos principų, keičiant požiūrį į vaikų ugdymą. Vaiko ugdymas grindžiamas auklėjimu, lavinimu, mokymu – per ikimokyklinukams būdingą veiklą, pačių vaikų patyrimą ir išgyvenimus jos metu. Ikimokyklinio ugdymo grupės pedagogai savo nuožiūra gali rinktis įvairius ugdymo metodus aptarę juos su įstaigos bendruomene, tėvais.

Didelis dėmesys skiriamas saugios, patrauklios, vaikų fizinį aktyvumą skatinančios aplinkos kūrimui, grupių ir kitų edukacinių erdvių turtinimui sveikatos stiprinimui skirtomis priemonėmis. Ikimokyklinio ugdymo programa įgyvendinama ugdant socialinę, sveikatos saugojimo, komunikavimo, pažinimo ir meninę kompetencijas. Visos šios kompetencijos glaudžiai siejamos ir integruojamos (priedas).

V SKYRIUS

VAIKO UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Pedagogas, siekdamas pažinti vaiką, visus metus jį stebi, nuolat bendrauja su tėvais siekdamas išsiaiškinti vaiko savijautą, individualius poreikius, interesus, įvairių gebėjimų lygį, bendravimo ir veiklos ypatumus, namų kultūrinę aplinką, šeimos lūkesčius ir nuostatas į ugdymą(si).

Vertinimo paskirtis ta, kad analizuojant vaiko pasiekimus, susidaro galimybė pritaikyti ugdymo programą vaiko poreikiams ir užtikrinti, jog kiekvieną vaiką lydėtų sėkmė. Be to, vertinant išryškėja, kuriems vaikams gali prireikti individualios ar papildomos pagalbos. Vertinimas – nuolatinis procesas, kurio metu pedagogas nuolat stebi vaikus. Stebėjimas gali būti neformalus, kai pedagogas nefiksuoja vaiko pasiekimų. Kitais kartais stebima turint aiškų tikslą: pasižymima, ar vaikas įgijo tam tikrų įgūdžių, ar suvokė tai, ką reikėjo.

Duomenų fiksavimas ir kaupimas atliekamas stebint, žymint pastabas ar duomenis „Vaikų pasiekimų ir pažangos stebėjimo sąsiuvinyje“. Du kartus per metus vertinami vaiko gebėjimai diagramoje, pildoma anketa. Vaikų darbai kaupiami aplankuose, fotografijose.

Pirmasis vertinimas atliekamas mokslo metų pradžioje, kurio metu fiksuojamas esamas vaiko gebėjimų ir pasiekimų lygis. Antrasis vertinimas atliekamas mokslo metų pabaigoje, kuris padeda įvertinti vaiko padarytą pažangą nuo pirmojo vertinimo. Mokslo metų pabaigoje pedagogas rašo „Laišką tėvams“.

Vertinamos socialinės, kultūrinės ir gamtinės aplinkos pažinimo, kalbos, dailės, muzikos, vaidybos, kūno kultūros ugdymo sritys. Vertinimas atliekamas pastoviai stebint vaiką kasdieninėje veikloje, analizuojant kūrybos darbus, kalbantis su tėvais ir grupės vaikais.

Vaiko individualūs pasiekimai aptariami su tėvais asmeninių pokalbių metu. Informacija apie vaiko individualius pasiekimus neviešinama. Apibendrinti duomenys aptariami mokytojų tarybos posėdyje. Vaikų su kalbos sutrikimais apibendrinti duomenys aptariami mokyklos Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose rugsėjo, sausio ir gegužės mėnesiais. Vertinimo rezultatai panaudojami planuojant ugdymo procesą, sudarant individualias programas vaikams bei siekiant įgyvendinti įstaigos ugdymo tikslus ir uždavinius, tobulinant pedagogo tyrėjo analitiko kompetenciją.

Visuminio vertinimo duomenys neviešinami, kaupiami vaiko asmens bylose.

VI SKYRIUS

PEDAGOGŲ IR ŠEIMOS BENDRADARBIAVIMAS

Šeimos ir ikimokyklinio ugdymo grupės pedagogų bendradarbiavimas – viena pagrindinių sąlygų, nulemiančių vaikų ugdymo sėkmę. Būtina vadovautis pagrindiniu principu, kad viskas, kas daroma, daroma vaikų labui. Mokyklos tikslas įtraukti tėvus į įstaigos gyvenimą, kad jie būtų ne svečiai, o jos gyvenimo dalyviai. Bendradarbiavimo su šeima tikslai:

įtraukti šeimą į aktyvų bendradarbiavimą su mokykla;
atskleisti šeimai vaiko gyvenimo įstaigoje, grupėje ypatumus ir supažindinti su sąlygomis;
susipažinti su šeimos gyvenimo būdu, tradicijomis ir drauge ieškoti bendrų ugdomojo poveikio vaikui priemonių;

šviesti tėvus pedagogikos ir psichologijos klausimais.

Gera žinodami pagrindinius ugdymo tikslus, pedagogai numato įvairius formalius ir neformalius bendradarbiavimo ir bendravimo su šeima būdus. Neformalus būdas – pokalbiai atvedant ir pasiimant vaiką, informacija grupės skelbimų lentoje, informaciniai laiškai, žinutės ir kt.

Formalus būdas – susirinkimai, lankymasis šeimoje, šeimos lankymasis grupėje, padėkos tėvams ir kt. Bendravimo su šeima formos:

individualūs pokalbiai;
susitikimai prie kavos puodelio;
susirašinėjimas;
grupės susirinkimai;
bendri vaikų tėvų ir bendruomenės susirinkimai;
bendros šeimos, vaikų ir pedagogų koncertinės programos;
atvirų durų dienos;
nuolatinis tėvų informavimas tėvų lentoje;
šeimos dalyvavimas tyrimuose (žodinės apklausos, anketos);
tėvų švietimas (kviečiami psichologai, kiti lektoriai);
padėkos šeimos nariams (padėkos už pagalbą, paramą).

Tėvų dalyvavimas

įstaigos gyvenime turi įtakos vaikų pasiekimams, motyvacijai, savivertei ir elgesiui. Dirbant sutartinai išvengiama požiūrių į vaikus skirtumo, bendravimas padeda sukurti vaikų ugdymuisi palankią aplinką.

Vaikų pažinimui sudaromos sąlygos: organizuojamos vaikų piešinių ir darbėlių parodėlės grupėse ir stenduose, atliekamas ugdymo motyvacijos tyrimas (anketinės apklausos), interesų tyrimas (tėvų žodinė, anketinė apklausa).

Pedagogų ir šeimos kasdienis, nuoširdus bendradarbiavimas padės kurti vaiko ugdymuisi palankią aplinką. Dirbant sutartinai išvengiama požiūrio į vaiką skirtumų, palaikomas tėvų ir pedagogų autoritetas.

VII SKYRIUS NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas“, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, Vilnius, 2014;
 2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija „Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos“, Švietimo ir mokslo ministerijos švietimo aprūpinimo centras, 2015;
 3. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2006;
 4. Monkevičienė O. Vėrinėlis, Vilnius, 1993;
 5. Ikimokyklinio ugdymo gairės, V. Gražienė, R. Rimkienė, Vilnius, 1991;
 6. Artyn vaiko, Vilnius, 1997;
 7. Piliuvienė A., Dailidienė N., Jakučiūnienė D., Kulvietienė A., Plytnikienė D., Saugios gyvensenos įgūdžių ugdymo programa, Vilnius, 1997;
 8. Erik Staerfeldt, Christian Rask Mathiasen, Pedagogika ir demokratija, Vilnius, 2001.
 9. Monkevičienė O. Ankstyvojo ugdymo vadovas, Vilnius, 2001;
- Interneto svetainės
www.smm.lt
www.ikimokyklinis.lt.

KOMPETENCIJOS, UGDYMO SI PASIEKIMŲ SRITYS, VAIKŲ PASIEKIMAI, VEIKSENOS, TEMOS, UGDYMO(SI) PRIEMONĖS

Socialinė kompetencija

Ją sudaro šios susijusios ugdymosi sritys: emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais, santykiai su bendraamžiais.

Emocijų suvokimas ir raiška

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinių nuostatų	Esminis gebėjimas	2 - 3 metai	3–4 metai	5–6 metai	
Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais, elgesiu atsiliepia į kito jausmus (užjaučia, padeda).	Bando bendrauti su kitais vaikais, su suaugusiaisiais. Savo emocijas ir jausmus atspindi kūno poza, balsu, mimika.	Reiškia visus jausmus. Pastebi bendraamžių savijautą. Pasako, kaip jaučiasi pats ir kiti, reaguoja į pasikeitusią situaciją (pasitraukia, glosto.)	Kalbasi apie savijautą. Įvardija emocijas, jas reiškia įvairioje veikloje. Ginčus ir konfliktus sprendžia taikiai. Geranoriškai bendradarbiauja.	„Mano nuotaikėlė“, „Esu sveikas – esu linksmas“, „Duok draugui ranką“, „Esu nepaprastas ir įdomus“, „Jaučiu, myliu, dėkoju“, „Šilti jausmai baltais žodeliais sninga“, „Aš stipresnis už nuovargį“, „Puiki nuotaika – gera sveikata“, „Mandagumo šalyje“, „Juokų maišelis“.

Savireguliacija ir savikontrolė

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinių nuostatų	Esminis gebėjimas	2 - 3 metai	3 - 4 metai	4 - 5 metai	

Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Norus reiškia veiksmu ir žodžiu. Atpažįsta savo nuotaiką. Pasako, ką nori veikti.	Įvardija savo ir kitų vidines būsenas. Bando spręsti konfliktus. Susiranda draugų. Geriau valdo savo emocijų raišką ir veiksmus.	Laikosi tvarkos, taisyklių ir susitarimų, sprendžia įvairias problemas, jausmus reiškia sau ir kitiems priimtinais būdais. Atpažįsta ir įvardija sudėtingus jausmus.	„Mokausi sutarti“, „Mano nuotaikėlės“, „Nors dar esame maži – bet visi labai linksmi“, „Aš matau, jaučiu, girdžiu“, „Aš noriu draugauti“, „Mandagioji gatvė“.
--	--	---	--	--	---

Savivoka ir savigarba

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinių nuostatų	Esminis gebėjimas	2 - 3 metai	3 - 4 metai	4 - 5 metai	
Save vertina teigiamai.	Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su jais.	Atsiliepia pašauktas vardu. Parodo kūno dalis, jas įvardija. Atpažįsta ir parodo nuotraukose save, mamą tėtą ir kitus žmones. Skiria savo asmeninius daiktus.	Sako savo, kitų vaikų ir suaugusiųjų vardus, skiria berniukų ir mergaičių vardus; skiria berniuką nuo mergaitės. Supranta, kad asmeninis elgesys gali būti tinkamas ir netinkamas.	Domisi savo šeimos istorija. Supranta, kad nuo asmeninio elgesio priklauso jo ir kitų saugumas. Pasakoja apie savo pomėgius, interesus. Laikosi susitarimų. Baigia pradėtą darbą. Eksperimentuoja, tyrinėja.	„Mano kūnas“, „Aš mergytė – aš berniukas“, „Kas aš esu“, „Aš ir mano kaimynai“, „Augu ir keičiuosi“, „Esu nepaprastas ir įdomus“, „Veikiu, judu, tyrinėju“, „Nuo galvos iki kojų pirštelių“, „Paūgėjau - pasunkėjau“.

Santykiai su suaugusiaisiais

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinių nuostatų	Esminis gebėjimas	2 - 3 metai	3 - 4 metai	4 - 5 metai	

Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.	Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.	Stebi, ką daro suaugusysis, veikia kartu su juo. Stengiasi elgtis savarankiškai. Pradedą bendrauti su nepažįstamais žmonėmis.	Suvokia šeimos, draugų svarbą žmogui. Mokosi susidraugauti, kontroliuoti savo elgesį. Domisi žmonėmis, tarnybomis, kurie rūpinasi mūsų sveikata, saugumu, namų gerove.	Domisi savo šeimos istorija. Ugdosi pakantumą, jautrumą kitų nuomonei. Suvokia, kad bendruomenėje žmonės susiję vieni su kitais, padeda vieni kitiems. Aiškinasi bendravimo su nepažįstamais suaugusiais taisykles ir galimus pavojus.	„Aš ir mano šeima“ „Draugai ir draugystė“, „Mano draugai“, „Tu mane sušildai, tu mane glaudi“, „Šviesk ir šildyk savo meile“, „Mamyte, mano mylima“, „Su mama ir tėveliu bėgu miško takeliu“, „Aš ir žmonės aplink mane“.
--	--	---	--	--	--

Santykiai su bendraamžiais

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	2 - 3 metai	3 - 4 metai	4 - 5 metai	
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.	Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Stebi, mėgdžioja. Reiškia emocijas įvairiais būdais. Žaidžia vienas šalia kito.	Žaidžia kartu su kitais vaikais. Tariasi dėl žaidimo. Žaisdamas mėgdžioja kitus, supranta jų norus.	Susitaria dėl bendros veiklos, bendradarbiauja. Diskutuoja apie žmonių tarpusavio santykius. Dalinasi žaislais, sumanymais, priemonėmis. Gali padėti kitam draugui.	„Aš darželyje“, „Mano žaislas“, „Žaidimų dienele“, „Mano draugai“.

Socialinei kompetencijai ugdyti reikalingos ugdymo priemonės: albumai, „atmintukai“, segtuvai (su šeimos ar grupės gyvenimo nuotraukomis, piešiniais ir kt.), pratybų knygelės, ūgio matuoklis, kalendoriai, popierinės kortelės, saugaus eismo, elgesio, bendravimo situacijų pratybų lapai, Lietuvos Respublikos vėliava (maža), Lietuvos Respublikos herbas, gaublys, saugaus eismo ir elgesio kortelės, knygelės, paveikslėliai,

įvairios dėlionės, stalo žaidimai, žaislai – galvosūkiai, nuotaikų kortelės, siužetiniai žaislai (lėlės, vežimėliai, baldai, indeliai, drabužiai, įvairių profesijų atributai, atsipalaidavimo žaidimai (minkšti žaislai, kamuoliai spaudymui rankomis, priemonės šviesos ir šešėlių žaismui, veidrodžiai, muzikiniai įrašai, švenčių atributai (popierinės girliandos, širdelės, kaukės, žaislai eglutei, konfeti ir kt.), statybinės kaladėlės, detalės su sraigtais ir veržlėmis (medinės, plastmasinės, metalinės ir kt.), įvairių dydžių kaladėlės, teminiai jų rinkiniai, konstruktoriai, mozaikos, dėžės, krepšiai, pagalvėlės, kilimėliai.

Sveikatos saugojimo kompetencija

Ją sudaro šios susijusios ugdymosi sritys: kasdieninio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, savireguliacija ir savikontrolė.

Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinių nuostatų	Esminis gebėjimas	2 - 3 metai	3–4 metai	5–6 metai	
Noriai ugdomi sveikam gyvenimui reikalingus įgūdžius.	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	Pratinasi savarankiškai valgyti, tvarkytis. Valgo košę, sriubą šaukštu, geria iš puoduko, savarankiškai prausiasi. tvarkosi padedami suaugusiojo, žino žaisliukų vietą.	Savarankiškai valgo. Laikosi asmens higienos įgūdžių ir įpročių. Savarankiškai tvarkosi. Pratinasi saugiai elgtis. Prieš miegą ir po miego savarankiškai rengiasi, pasako ką mėgsta valgyti, ko ne.	Supranta ir stengiasi laikytis etiketo taisyklių. Žino, kaip elgtis įvairiose situacijose. Supranta sveikos mitybos naudą, pastebi jei yra nešvarus, šukuojasi šukomis (berniukai savarankiškai), žino kad reikia plauti daržoves ir vaisius.	„Baltieji dantukai“, „Vitaminų šalyje“, „Daržovės“, „Lyk, lyk, lyk lietau“, „Paūgėjau, pasunkėjau...“ „Išsipuošęs išsipustęs lysvėj maivosi...Kas?“, „Švara – sveikata“, „Kur gyvena vitaminai“, „Sveiko maisto karalystė“, „Tvarkingi rūbeliai – gražūs vaikeliai“, „Švarus vaikas auga sveikas“, „Sveiki dantukai – graži šypsena“, „Kur švara, ten gyvens sveikata“, „Muilo burbuliukai“, „Kuo aš apsirengęs?“, „Aš esu saugus gatvėje“, „Ugnis – draugas, ugnis – priešas“, „Pavojingi

					daiktai“, „Gatvėje slypintys pavojai. Kaip jų išvengti?“.
--	--	--	--	--	---

Fizinis aktyvumas

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	2 - 3 metai	3–4 metai	5–6 metai	
Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.	Žaidžia įvairius žaidimus. Savarankiškai atsitupia, pasilenkia, ropoja, šliaužia, spiria kamuolį, meta kamuolį.	Žaidžia judėjimą lavinančius žaidimus. Peržengia kliūtis, lipa laiptais, peršoka kliūtį, mēto, gauda kamuolį, pašoka abiem kojom.	Žaidžia žaidimus, lavinančius smulkiają ir bendrąją kūno motoriką. Konstruoja iš smulkių ir stambesnių detalių, atlieka sudėtingus judesius, pratimus.	„Jei judėsi – nepražūsi, visada sveikas būsi“, „Judėjimo savaitė“, „Man kojėlės – kad bėgiočiau...“, „Jei judėsi, netingėsi – tai sveikatos daug turėsi“, „Sportuosiu ir būsiu sveikas“, „Greitosios rogutės“, „Žiemos džiaugsmas ir pramogos“, „Maži mano piršteliai – dideli darbeliai“, „Taiklioji rankelė“, „Dviratuk – draugas būk“.

Sveikatos saugojimo kompetencijai ugdyti reikalingos ugdymo priemonės: servetėlės, rankšluosčiai, indeliai burnai skalauti, dantų šepetėlis, pasta, higienos reikmenys (muilas), kaspiniai, skarelės, skraistės šokiui, lankai, gumos, šokdynės, virvutės, kamuoliai, kėgliai, šiurkštūs, grublėti kilimėliai ir kt. priemonės plokščiapėdystės profilaktikai, sūpuoklės, sienelės, kopėčios, laipiojimo virvės, gimnastikos suoleliai, čiužiniai, priemonės estafetėms, kliūtims, audeklo atraižos, elastingas popierius, nugludinti akmenėliai, riedučiai, paspirtukai, rogutės, čiuožtukai, pirštų, delnų, pėdų atspaudų darymo medžiagos (dažai, smėlis ir kt.), paveikslėliai, knygelės, dėlionės, loto augimo ir sveikatos temomis, vaikams pritaikyti indai ir stalo įrankiai, priemonės varstymui, segiojimui, raišiojimui, įvairios spynos, užraktai, raktai, kabliukai, užsklandos, gimnastikos kamuoliai, skirti šokuoti, suptis, supamieji žaislai, jėgos ugdymo priemonės (sunkūs kamuoliai, kelmeliai ir kt.), grūdinimosi priemonės (indai vandeniui ir kt.), riedantys žaislai (automobiliai, karučiai, traukiniai ir kt., ratai, triračiai).

Komunikavimo kompetencija

Ją sudaro šios susijusios ugdymosi sritys: savireguliacija ir savikontrolė, sakytinė kalba, rašytinė kalba, meninė raiška.

Sakytinė kalba

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinių nuostatų	Esminis gebėjimas	2 - 3 metai	3 - 4 metai	4 - 5 metai	
Nusiteikęs išklausti kitų ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreišdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.	Klausosi ir reaguoja į įvairius garsus. Atkartoja garsus, bando tarti žodžius.	Trumpam sukaupia dėmesį, klausydamas įvairaus žanro kūrinių. Mokosi išklausti kitus. Kalba sakiniais. Deklamuoja trumpus eilėraščius, atkartoja trumpas pasakas.	Moka klausytis, išgirsti ir suprasti. Diskutuoja, deklamuoja, improvizuoja. Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas.	„Klausausi – kalbu“, „Seku seku pasaką“, „Iš kalbos lobyno skrynelės“, „Mus kalbina knygos lapeliai“, „Garsų pasaulyje“, „Mano knygelė“, „Kelionė į taisyklingos kalbos šalį“.

Rašytinė kalba

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinių nuostatų	Esminis gebėjimas	2–3 metai	3–4 metai	4–5 metai	
Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.	Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.	Varto knygeles. Klausosi trumpų kūrinių. Įvairiomis rašymo priemonėmis, spontaniškai brauko popieriaus lape, keverzoja.	Varto įvairius spaudinius, „skaito“. Kopijuoja simbolius. Įvairiomis rašymo priemonėmis kraigloja vertikalias ir horizontalias linijas. Domisi raidėmis.	Atpažįsta simbolius aplinkoje. Girdi, pavadina garsus. Bando skaityti. Keverzonėse ir piešiniuose pasirodo realių raidžių elementai, kopijuoja raides, žodžius.	„Klausyk, vaikel, kaip skamba raidelės“, „Linksmųjų raidžių karalystėje“, „Ilgas knygelės kelias“, „Kur gyvena pasakėlės“, „Mano kūrybos knygelė“, „ABC šalyje“, „Skaitau su mamyte ir tėveliu“.

Meninė raiška

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinių nuostata	Esminis gebėjimas	2–3 metai	3–4 metai	4–5 metai	
Jaučia vaidybinės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti vaidybinėje veikloje.	Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas vaidindamas.	Žaidinamas, žaisdamas, viską kartoja.	Žaisdamas reiškia emocijas, imituoja, atlieka matytus judesius, veiksmus, fantazuoja, interpretuoja. Klausosi raiškaus skaitymo, sekimo, deklamuoja	Vaidina, žaidžia, imituoja, mėgdžioja, kuria dialogą tarp veikėjų, spontaniškai reiškia emocijas. Raiškiai deklamuoja.	„Žaidžiame teatrą“, „Mes iš pasakų“, „Mano vaizduotės pasaulis“, „Žiema, žiema, bėk iš kiemo“, „Aš kūrėjas“.

Komunikavimo kompetencijai ugdyti reikalingos ugdymo priemonės: popierius, įvairaus dydžio kortelės, juostelės, lapeliai, rašikliai, pieštukai, popieriniai lipdukai, atvirukai, vokai, knygos vaikams, žurnalai, vaikiškos enciklopedijos, dailės albumai, raidynai, stalo žaidimai su raidėmis, užrašais, kubeliai, automobiliai ir kt. su užrašais, pasakų, muzikos įrašai (kompaktiniai diskai), žaislinės knygelės vaikams (su iškirptais langeliais, perspektyviniu vaizdu, garso efektais), pasakų veikėjų siluetai, figūrėlės, telefonų knygos, kompiuteris, spausdintuvas, kompiuterinės programos, skatinančios kurti, bandyti rašyti, modeliuoti daiktus, šviesos stalas, interaktyvi lenta.

Pažinimo kompetencija

Ją sudaro šios susijusios ugdymosi sritys: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, iniciatyvumas ir atkaklumas, problemų sprendimas, mokėjimas mokytis.

Aplinkos pažinimas

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinių nuostata	Esminis gebėjimas	2–3 metai	3–4 metai	4–5 metai	

Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir nori ja naudotis.	Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, orientuojasi joje. Atpažįsta ir pavadina kūno dalis. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos gyvūnus, jų atvaizdus, žino kai kurių daiktų paskirtį ir jais naudojasi.	Atpažįsta ir pavadina vis daugiau artimoje aplinkoje esančius daiktus, augalus, gyvūnus. Atpažįsta ir pavadina kūno dalis. Skiria atskirus gamtos reiškinius. Pasako savo ir šeimos narių vardus.	Jaučia žmogaus ryšį su gamta. Pasako metų laikų pavadinimus, jiems būdingus požymius. Pasako savo vardą, pavardę, miesto, gatvės kurioje gyvena, pavadinimą. Suvokia augalų ir gyvūnų naudą, domisi jais, siekia pažinti ir įvardyti, nusiteikia juos saugoti. Domisi pasaulio gyventojais, gamta, kultūra, technika.	„Gyvūnų pasaulis“, „Miau – katytė, au – šuniukas“, „Kiekvienam sava pastogė“, „Rudenėlis keliauja per žemę“, „Kas užaugo darže ir sode?“, „Aš ir mano šeima“, „Dvi rankytės aš turiu“, „Paukšteliai išskrenda“, „Mik, ežiuk po lapu“, „Sveika, balta žiemužė“, „Kalėdos“, „Paukšteliai ir žvėreliai žiemą“, „Mes augame ir keičiamės“, „Mano tėvynė – Lietuva“, „Rieda mažos mašinėlės“, „Žmonės darbus dirba“, „Gamta bunda“, „Kas iš kur atsiranda“, „Sveiki sugrižę, paukšteliai“, „Velykų belaukiant“, „Taupau, rūšiuoju, gamtą tausuju“, „Mano draugas Vanduo“, „Aš pažįstu medį, krūmą, gėlę“, „Mažieji atradimai“, „Apie boružiukus ir kitus vabzdžius“
--	---	--	---	---	--

Skaiciavimas ir matavimas

Pasiekimai	Vaikų veiksenos	Rekomenduojamos temos
------------	-----------------	-----------------------

Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	2–3 metai	3–4 metai	4–5 metai	
Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.	Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedama suvokti laiko tėkmę ir trukmę.	Supranta, ką reiškia vienas, du, daug. Ardo, surenka, eksperimentuoja. Žaisdami stengiasi rasti reikiamos formos, dydžio ar spalvos daiktą.	Pradedama skirti dydžius, formas, lygybę–nelygybę. Skaičiuoja iki 5. Grupuoja daiktus pagal formą, dydį, spalvą. Supranta palyginimui skirtus žodžius: didelis – mažas, ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, storas – plonas. Juda nu-rodyta kryptimi. Pradedama orientuotis erdvėje ir laike.	Atlieka matematinius veiksmus su daiktais. Skaičiuoja iki 10-12. Padalina daiktus po lygiai, pradeda vartoti kelintinius skaitvardžius. Atpažįsta formas. Įvairiais būdais matuoja laiką, ilgį, tūrį, masę, temperatūrą ir kt. Pradedama skirti dešinę ir kairę savo kūno pusę. Paros dalis sieja su savo gyvenimo ritmu.	„Vienas ir daug“, „Aš galiu skaičiuoti“, „Didelis – mažas“, „Aš augu ir keičiuosi“ „Spalvų ir formų pasaulis“, „Pastebėk ir pavadink“, „Kas rieda ir džiugina“, „Mus supanti erdvė“, „Advento kalendorius“, „Aš noriu viską išmatuoti“, „Susisiekimo priemonės“, „Diena ir naktis“, „Dvi rankytės aš turiu“ „Rūpesčiu ir meile išaugintas“, „Mano žalioji palangė“, „Vaikas ir jo laikas“.

Iniciatyvumas ir atkaklumas

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	2–3 metai	3–4 metai	4–5 metai	
Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.	Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį	Pratinasi apsitarnauti. Rodo norą bendrauti. Pradedama rinktis veiklą.	Domisi, smalsauja, renkasi sudėtingesnę veiklą, prašo pagalbos. Ugdomi savi-tvarkos įgūdžius. Pratintis susitvarkyti žaislus.	Savarankiškai atlieka įvairius darbus. Reiškia iniciatyvą pasirenkant veiklą. Baigia pradėtus darbus. Ugdyti sveikos gyvensenos nuostatas.	„Aš saugus, kai žinau“, „Rūpesčiu ir meile išaugintas“, „Būsi atsargus – būsi saugus“, „Noriu augti sveikas“.

	pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.				
--	---	--	--	--	--

Tyrinėjimas

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	2–3 metai	3–4 metai	4–5 metai	
Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Atpažįsta ir pavadina kūno dalis. Pradeda tyrinėti.	Pradedą veikti savarankiškai. Eksperimentuoja, lygina. Išbando įvairius daiktus ir medžiagas. Mokyti orientuotis aplinkoje.	Pradedą suvokti daiktų savybes. Savarankiškai ir tikslingai pasirenka veiklą. Ieško informacijos įvairiuose šaltiniuose. Daiktų grupes išreikšti skaičiais.	„Aš domiuosi technika“, „Atradimai ir eksperimentai“, „Pažinimo ir tyrinėjimų savaitė“, „Pagalvokim ką tai reiškia...“, „Aš – smalsus“

Problemų sprendimas

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	2–3 metai	3–4 metai	4–5 metai	
Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško	Padedant įveikia kliūtis. Domėtis savimi, pažinti save, didžiuotis savimi. Skatinti išgirsti pirmą ir paskutinį žodžio garsą.	Imasi įvairesnės veiklos, su suaugusiųjų pagalba įveikia sunkumus. Suvokti ir įvardinti savo jausmus. Domėtis raidėmis,	Bandyti spręsti problemas, džiaugtis radus teisingą sprendimą. Džiaugtis savo atrastais būdais ir sprendimais dėliojant dėliones. Mokosi	„Aš galiu“, „Aš orus“ „Aš bendrauju, dalinuosi ir gerbiu“, „Aš sėkmingai lavinuosi“, „Noriu daryti gerus darbus“.

	tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.		žodžiais.	klausytis, patarti draugui, rūpintis ir globoti.	
--	--	--	-----------	--	--

Mokėjimas mokytis

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	2–3 metai	3–4 metai	4–5 metai	
Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.	Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas.	Žaidžia, stebi, klausinėja.	Žaisdamas kuria, mokosi, džiaugiasi sėkme, prašo pagalbos.	Savarankiškai veikia, tyrinėja, eksperimentuoja. Ieško informacijos įvairiuose šaltiniuose.	„Žaidžiu ir mokausi“, „Gatvėj būki atsargus, šito mokyk ir draugus“, „Linksmieji skaičiukai“, „Mano dienele“.

Pažinimo kompetencijai ugdyti reikalingos ugdymo priemonės: vandenį geriantis popierius, vaškas, parafinas, žvakės; rašomoji lenta, lentynėlės, spintelės, dėžės, krepšiai žaislams, medžiagoms ir priemonėms, informaciniai leidiniai (knygos, plakatai, enciklopedijos, stalo žaidimai ir kt.), gyvūnų, augalų, gamtovaizdžių ir gamtos paminklų nuotraukos, skaičių, formų, įvairių dydžių, spalvų kortelės, priešingybių, priežasties-pasekmės, nuoseklumo, dalies ir visumos paveikslėliai, kortelės, smėlis, akmenukai, vanduo, gamtinė medžiaga, didinamieji stiklai, indai ir priemonės eksperimentavimui (mėgintuvėliai, piltuvėliai, vamzdžiai, matuokliai, pipetės, kempinės, vandenį sugeriančios medžiagos, indai bei priemonės žaidimui su smėliu ir vandeniu, muilo burbulai, žaislinės plunksnos ir kt.), laikrodis, kompasas, termometrai (vandens, oro, kūno, šilumos), stetoskopas, įvairios ilgio matavimo priemonės, svirtinės svarstyklės, skaičiavimo pagaliukai, skaičiuotuvai, specialios didaktinės skaičiavimo priemonės, erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros, pinigų pavyzdžiai, žaislai tapatinimui, grupavimui, rūšiavimui, serijų dėliojimui, išardomieji

ir sudedamieji žaislai, daiktų modeliai, aitvarai (popieriniai, plastmasiniai, medžiaginiai ir kt.), smilkalai, medžio lentelės, vaikiškos vinys, švitrinis popierius, flanelinė lenta, magnetinė lenta, akvariumai, narveliai, terariumai, puodeliai, laistytuvai gėlėms, žemė gėlėms, buities įrankiai, profesijų atributai, įrankiai, rakandai (sodo įrankiai, namų tvarkymo priemonės, meistravimo įrankiai ir priemonės), buitinė technika: radijo aparatai, fotoaparatai, telefonai, žibintuvėliai, techniniai žaislai (žybsintys, pypsintys, prisukami, inerciniai, elektriniai, t. y. su elementais) vėjo, vandens malūnai, parašiutai, galvosūkių, labirintai, gamtos garsų įrašai, filmuota medžiaga, magnetai, spyruoklės, spirалės, šviesos stalas.

Meninė kompetencija

Ją sudaro šios susijusios ugdymosi sritys: meninė raiška, estetiškas suvokimas, kūrybiškumas.

Meninė raiška

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas	2–3 metai	3–4 metai	4–5 metai	
Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.	Klausosi įvairios muzikos, dainuoja, niūniuoja, leidžiasi žaidinamas. Ploja, trepsi, barškina. Atkartoja dviejų trijų garsų melodijas ir daineles. Mėgdžioja veiksmus ir intonacijas. Išbando dailės priemones.	Klausosi įvairios muzikos, gamtos garsų. Groja, dainuoja, šoka, improvizuoja. Vienas ir su kitais dainuoja dviejų – keturių garsų daineles. Imituoja augalų, gyvūnų judesius. Ritmiškai groja ritminiais muzikos instrumentais. Reiškia emocijas įvairioje kūrybinėje veikloje.	Dainuoja sudėtingesnes daineles, palydi ritmiškais judesiais, kuria melodijas. Tyrinėja savo balso galimybes (dainuoja garsiai, tyliai, aukštai, žemai, greičiau, lėčiau). Eina, bėga rateliu, trepsi, ploja, mojuoja, sukasi po vieną, už parankės. Vaidina, piešia. Laisvai išreiškia emocijas įvairioje kūrybinėje veikloje, eksperimentuoja.	„Garsų pasaulis“, „Močiutės seklyčioje“, „Spalvos ir spalviukai“, „Muzikos ritmu“, „Su Kalėdų seneliu, šoksime suksimės ratu“, „Tau mano mamytė“, „Svečiai“, „Menų savaitė“, „Mėgstu vaidinti“, „Aš girdžiu, matau, jaučiu“.

Estetinis suvokimas

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinių nuostata	Esminis gebėjimas	2–3 metai	3–4 metai	4–5 metai	
Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.	Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.	Išbando įvairias dailės medžiagas ir priemones. Varto spalvingas knygeles, dailės kūrinius.	Klausosi įvairių nuotaikų muzikos. Žiūri vaidinimus, filmukus. Dalyvauja meninėje veikloje. Grožisi meno kūriniais. Pradedama analizuoti piešinius.	Džiaugiasi menine raiška, pasakoja apie patirtas emocijas. Ugdosi gerą skonį, estetinę nuovoką, džiaugiasi kūrybos procesu. Įžvelgia grožį aplinkoje, gamtoje, meno kūrinuose.	„Grožis aplink mane“, „Gelsta medžių lapai“, „Spalvos ir spalviukai“, „Mano vaivorykštė“, „Garsų pasaulyje“. „Seku, seku pasaką“, „Puošiame eglutę“, „Balta balta, kur dairais“, „Marginu margutį“, „Gurgu, gurgu į Kaziuko turgų“, „Žydi sodai man ir tau“.

Kūrybiškumas

Pasiekimai		Vaikų veiksenos			Rekomenduojamos temos
Vertybinių nuostata	Esminis gebėjimas	2–3 metai	3–4 metai	4–5 metai	
Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.	Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai	Patiria naujus įspūdžius. Lavina pojūčius. Džiaugiasi savo kūrybine veikla.	Domisi aplinka, klausinėja. Išbando įprastų daiktų įvairius panaudojimo būdus. Kuria savo įsivaizduojamą pasaulį.	Klausia, aiškinasi nežinomus dalykus, fantazuoja, kelia probleminius klausimus, eksperimentuoja. Sukuria pasakojimus,	„Sugalvojau, sumąsčiau...“, „Aš – kūrybingas“, „Išbandyk ir pažinsi“, „Fantazijų šalyje“, „Kaip bitutės triūšiam, plušam...“, „Augalų ir vabzdžių pasaulis“.

	įgyvendina.			drąsiai reiškia pačias netikėčiausias mintis.	
--	-------------	--	--	---	--

Meninei kompetencijai ugdyti reikalingos ugdymo priemonės: medžiagos tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniams darbams (molis, plastilinas, modelinas, lipdymo tešla, įvairaus formato, dydžio, spalvotas popierius, krepinis popierius, kartonas, plastikas, medis, akmenėliai, medžio žievė, pjuvenos, vytelės ir kt.), įvairių spalvų kinetinis smėlis, gamtinė medžiaga, antrinės žaliavos (audinio, odos, popieriaus atraizos, įpakavimo dėžės, seni žurnalai, laikraščiai, reklaminiai bukletai ir kt.), priemonės tapymui, grafiniams taikomosios dailės darbams, piešimui, lipdymui, kūrybiniams darbams (įvairūs dažai, guašas, akvarelė, kreidelės, pastelė, klijai, balta ir spalvota kreida, pieštukai, spalvoti pieštukai, įvairaus dydžio, pločio, teptukai, žirklys, kanceliariniai peiliukai, pagaliukai, tušas, kempinės, voleliai, plunksna, adatos, vašelis, siūlai; štam pavimo, antspaudavimo priemonės, formelės, molbertai ir kt.), priemonės darbo vietai uždengti, apranga darbui su dažais, širmelė ir kita įranga teatrui, pirštukų lėlės, lėlės marionetės, lėlės ant lazdelių ir kt., muzikinės dėžutės, muzikiniai žaislai, apranga ir vaidybos atributika vaikams (skraistės, skrybėlės, bižuterija, karūnos ir kt.), muzikos instrumentai (molinės švilpynės, akmenukai, lazdelės, metalofonai, kanklės, akordeonas, pianinas, ritminiai mušamieji instrumentai (perkusija) ar savo gamybos instrumentai, muzikinis centras arba garso grotuvas, muzikos įrašai (populiari, klasikinė, liaudies, vaikų ir kt. muzika), muzikos ženklų rinkiniai muzikos raštui (penklinių, natų, pauzių ženklai), flanelinė lenta, šviesos stalas, relaksacinė muzika.

PRITARTA
Šilalės rajono savivaldybės tarybos
2020 m. liepos 30 d. sprendimu
Nr. T1-199

PATVIRTINTA
Šilalės Dariaus ir Girėno progimnazijos
direktoriaus 2020 m. d.
įsakymu Nr. Į1-

ŠILALĖS DARIAUS IR GIRĖNO PROGIMNAZIJOS UPYNOS SKYRIAUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. **Informacija apie švietimo teikėją:** Šilalės Dariaus ir Girėno progimnazija, teisinė forma – biudžetinė įstaiga, priklausomybė – Šilalės rajono savivaldybės mokykla. Mokykla yra asignavimų valdytojas, turi antspaudą, sąskaitas bankuose ir savo atributiką.

Mokyklos grupė – bendrojo lavinimo mokykla.

Mokyklos tipas – progimnazija, kodas 3129.

Mokyklos buveinė – D. Poškos g. 24, Šilalė, 75134.

Progimnazijos skyrius, kur vykdoma ikimokyklinio ugdymo programa: Šilalės Dariaus ir Girėno progimnazijos Upynos skyrius.

Grupė – bendrojo ugdymo mokykla.

Skyriaus buveinė – Dariaus ir Girėno g. 12, Upyna, 75246 Šilalės rajonas.

2. Ikimokyklinio programa – tai orientyras ikimokyklinio ugdymo pedagogui, siekiančiam kryptingai organizuoti ugdymo turinio veiklą, ją vertinti, koreguoti, kurti vaiko sėkmę lemiančias ugdymo sąlygas. Programa skirta pedagogui, vykdančiam ikimokyklinį ugdymą, ugdymo įstaigos vadovams.

3. Ikimokyklinio ugdymo(si) programa (toliau – Programa) nustato:

3.1. ikimokyklinio ugdymo principus;

3.2. ikimokyklinio ugdymo tikslą ir uždavinius;

3.3. ugdymo turinį, metodus, būdus ir priemones;

3.4. ugdymo(si) pasiekimų vertinimą.

4. Ikimokyklinio ugdymo programos teikėjas – Šilalės Dariaus ir Girėno progimnazijos Upynos skyrius.

5. Įstaigos savitumas:

5.1. Vizija – Šilalės Dariaus ir Girėno progimnazija – kokybiškas edukacines paslaugas teikianti institucija, ugdanti kūrybingą, inovatyvų, nebijantį iššūkių, demokratiškas bei dvasines vertybes puoselėjantį mokinį.

5.2. Misija - teikti kokybišką išsilavinimą, atsižvelgiant į mokinių poreikius ir gebėjimus. Ugdyti kritiškai mąstantį Lietuvos pilietį, sugebantį adaptuotis besikuriančioje visuomenėje, padėti atsiskleisti žmogiškoms vertybėms. Kurti saugią ir jaukią mokyklos aplinką bei mikroklimatą. Šilalės Dariaus ir Girėno progimnazijos Upynos skyrius yra vienintelė įstaiga Upynoje, teikianti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas bei pagalbą specialiųjų ugdymosi poreikių dėl kalbos ir kalbėjimo sutrikimų turintiems vaikams. Upynos ir aplinkinių kaimų vaikams, Ikimokyklinio ugdymo grupė yra įsikūrusi mokyklos patalpose, patalpos pritaikytos grupės poreikiams. Grupė yra kaimo

vietovėje, todėl daug dėmesio skiriama gamtos, gyvūnijos pažinimui, tradicijų puoselėjimui. Vaikai turi galimybę dalyvauti mokyklos organizuojamuose renginiuose.

5.3. Regiono savitumas. Ikimokykliniame amžiuje vaikai pirmiausia ugdomi kaip gimtųjų vietų piliečiai. Pirmieji pilietiškumo pagrindai įgyjami artimiausioje aplinkoje, kurioje auga ir ugdomi vaikai. Ikimokyklinio ugdymo grupės ugdytiniai turi puikias galimybes susipažinti ir naudotis teikiamomis galimybėmis, dalyvauti muziejaus organizuojamuose renginiuose, naudotis sporto aikštynu.

6. Vaikų ir tėvų poreikių tenkinimas:

6.1. ugdymo programa siekiama tenkinti pagrindinius vaiko poreikius: socialinius, pažinimo, komunikavimo, saviraiškos, judėjimo bei saugumo ir užtikrinti vaiko teisę tinkamai ugdytis;

6.2. įstaigą gali lankyti visi progimnazijai priskirtoje teritorijoje gyvenantys vaikai;

6.3. formuojama visos dienos ikimokyklinio ugdymo grupė;

6.4. dauguma vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo grupę, auga palankioje socialinėje aplinkoje, bet yra vaikų iš socialiai remtinų šeimų;

6.5. ikimokyklinio ugdymo procesas vykdomas 5 dienas per savaitę, 10,5 val. per dieną;

6.6. įstaiga užtikrina vaiko socialinę saugumą, tenkina individualius poreikius, sudaro sąlygas asmenybės raiškai, kūrybiškumui, socializacijai, padeda perimti tautos kultūros pagrindus ir pasiekti mokyklinę brandą;

6.7. pagrindinė ugdymo įstaigos paskirtis – padėti šeimai ugdyti vaiką;

6.8. pedagogas susipažįsta su kultūrine ir socialine šeimos aplinka, vaiko ugdymo tradicijomis;

6.9. vadovaujantis nuostata, kad šeimos dalyvavimas yra svarbiausia sąlyga stiprinant ir plečiant vaiko ugdymą grupėje, atsižvelgiama į namuose įdiegtus pomėgius ir žinias;

6.10. taikomi įvairūs bendradarbiavimo būdai: individualūs pokalbiai, tėvų susirinkimai (bendri mokyklos ir grupės), tėvų švietimo pedagogikos ir psichologijos klausimais organizavimas, dalyvavimas įvairiuose tyrimuose (žodinės apklausos, anketavimas), renginiai, nuolatinis informavimas apie vaiko ugdymo(si) kokybės tobulinimą ir kt.;

6.11. pedagogo ir tėvų bendradarbiavimas grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu.

7. Specialistų pasirengimas:

7.1. ikimokyklinio ugdymo grupėje dirba ikimokyklinio ugdymo auklėtoja;

7.2. pedagogė dalyvauja seminaruose, kvalifikacijos kėlimo kursuose, mokosi savarankiškai.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

8. Programa įgyvendinama taikant šiuos ugdymo principus:

8.1. prieinamumo – kiekviena šeima, auginanti ikimokyklinio amžiaus vaiką, gali pasinaudoti ikimokyklinio ugdymo paslaugomis; sudaromos visos sąlygos vaiko kompetencijoms ugdyti per pasirinktą veiklą; siūlomos veiklos ir mokymosi būdai yra prieinami visiems vaikams pagal amžių, turimą patirtį, nepriklausomai nuo socialinės padėties;

8.2. sveikatos ir gerovės – vaikų ugdymas, laiduojantis fiziškai ir psichologiškai saugią aplinką; vadovaujantis šiuo principu, vaikas ugdomi nuostata savarankiškai laikytis asmens higienos, aktyvios veiklos, poilsio ir maitinimosi ritmo; įgydami sveikos gyvensenos įgūdžių, pratinasi saugoti savo ir kitų fizinę bei psichinę sveikatą, švarinti aplinką, saugiai jaustis ir tinkamai elgtis artimiausioje aplinkoje;

8.3. tęstinumo – atsižvelgiant į šeimoje įgytus vaiko gebėjimus ir patirtį, ugdymas tęsiamas grupėje, derinami šeimos ir mokyklos interesai; siekiama, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymo(si) šeimoje prie ugdymo(si) ikimokyklinėje grupėje, o vėliau - mokykloje;

8.4. demokratiškumo – ugdomas kritiškai mąstantis, tolerantiškas, iniciatyvus, mokantis bendrauti su kitais žmogus;

8.5. individualizavimo – atsižvelgiama į kiekvieno vaiko patirtį, jo ugdymosi poreikius ir galimybes, interesus, lytį, temperamentą, kalbinę ir sociokultūrinę aplinką;

8.6. socialinio kultūrinio kryptingumo – ugdymas grindžiamas bendražmogiškomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis;

8.7. vertybinių nuostatų ugdymo principas – ugdoma asmenybė dora, savarankiška, kūrybinga, bendraujanti, bendradarbiaujanti, atsakinga.

III SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

9. Tikslas – padėti šeimai puoselėti visas vaiko galias, lemiančias asmenybės brandą ir socializacijos sėkmę teikiant ikimokyklinį ugdymą ir reikalingą švietimo pagalbą vaikui ir šeimai.

10. Uždaviniai:

10.1. saugoti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti jo socialinį saugumą;

10.2. ugdyti vaiko socialinius, sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo, meninius įgūdžius;

10.3. padėti vaikui atrasti įvairesnius savęs, socialinės aplinkos ir gamtos pažinimo būdus;

10.4. skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvumą, kūrybiškumą;

10.5. plėsti suvokimą apie šeimą, aplinkinius, tėvynę;

10.6. ugdyti vaiko bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius bendraujant su bendraamžiais ir suaugusiais;

10.7. sudaryti kuo palankesnes sąlygas priimti tautos kultūros pagrindus.

IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

11. Ikimokyklinio ugdymo(si) metodai ir būdai:

11.1. pagrindinis ugdymo metodas – žaidimas; jis skatina vaikų pozityvias emocijas, padeda formuoti kalbiniams įgūdžiams, natūraliai sukoncentruoja dėmesį į ugdomąją veiklą;

11.2. žodžio metodas: suteikia galimybę perteikti ir gauti informaciją (pokalbis, pasakojimas, aiškinimas, pasakų sekimas, aptarimas, diskusija ir kt.);

11.3. vaizdinis metodas: siekiama patikslinti vaiko supančio pasaulio objektų suvokimą, išsiaiškinti vaiko nuomonę (piešinėliai, knygių spalvinimas, paveikslėlių analizė ir aptarimas, stebėjimas, tyrinėjimas ir kt.);

11.4. pažintinės ekskursijos, išvykos, kurios padeda pažinti ir suprasti supančią aplinką;

11.5. funkcionalios aplinkos sukūrimas (grupėje sukurtos jaukios veiklos erdvės, vaikas gali rinktis veiklą, buvimo vietą, draugus, laisvai judėti iš vienos erdvės į kitą);

11.6. ugdymas pavyzdžiu (sudominimas veikla, veikla kartu su vaikais; mimika, žodžiais, elgesiu, veiksmais modeliuojama tai, kas norima perteikti vaikams; tėvų dalyvavimas veikloje);

11.7. kūrybinė sąveika (vaikai skatinami interpretuoti, kurti, atrasti, veiklos žingsniai neregamentuojami, vaiko sumanymai pastebimi, gerbiami, palaikomi ir, reikalui esant, plėtojami, praturtinami, priimami bendrieji susitarimai dėl veiklos);

11.8. spontaniškas ugdymas (pritariama bet kokiai veiklai, ji gerbiama ir laikoma vertinga patirtimi, vaiko veikla pasidžiaugiama kartu, ugdymui panaudojamos netikėtos situacijos).

12. Ugdymo(si) aplinka:

12.1. saugi ir vaikų reikmėms pritaikyta aplinka padeda jiems tenkinti savo poreikius bei lavinti ir tobulinti įgytus įgūdžius, skatina vaikus pažinti save, įgyti pasitikėjimo savo jėgomis, savarankiškai domėtis supančiais žmonėmis, daiktais ir reiškiniais; pedagogas yra kompetentingas ugdytojas,

pažįstantis vaikų raidos ypatumus ir su meile atsiliepiantis į vaikų poreikius; kiekvienas vaikas turi savo spintelę, rankšluostį; vaikai nepaliekami be priežiūros; tėvai ir pedagogas nuolatos tariasi vaiko ugdymo klausimais;

12.2. kuriama fiziškai saugi aplinka: daiktai, kenkiantys vaikų sveikatai ir saugumui, pašalinami, saugomi vaikams neprieinamoje vietoje; nuolat stebima, kad žaislai būtų saugūs; baldai ir esantis kitas inventorių gerai pritvirtinami, saugūs naudotis;

12.3. vaikams būtina aplinka, stimuliuojanti aktyvią veiklą; žaislai atitinka vaikų poreikius ir laikomi atvirose ir žemose lentynose ar vietose, kur vaikai galėtų patys laisvai prie jų prieiti ir pasiimti;

12.4. grupėje svarbią vietą grupėje užima knygų kampeliai, lentynos, kuriuose gausu pasakų, enciklopedijų; knygelės laikomos vaikui matomoje ir pasiekiamoje vietoje.

13. Ikimokyklinio ugdymo (si) formos:

13.1 pagrindinė ugdymosi forma – įvairi vaikų veikla:

13.1.1. visos grupės veikla – „Ryto ratas“, knygelių skaitymo ir aptarimo valandėlės, bendravimo ir poilsio valandėlės, ekskursijos, renginiai ir t. t.;

13.1.2. mažos grupelės veikla – vaikų žaidimai, bendri kūrybiniai darbai, eksperimentai, diskusijos, atsineštų knygelių, darbelių aptarimas, bendradarbiavimas su keliais vaikais;

13.1.3. individuali veikla – savarankiška vaiko veikla, žaidime individualus pedagogo ar specialisto bendravimas su vaiku;

14. Ugdymo procesas diferencijuojamas, atsižvelgiant į vaiko pasiekimus, patirtį, gebėjimus, amžių.

15. Ugdymo priemonės:

15.1. Priemonės sveikatos saugojimo kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
Individualaus naudojimo priemonės	Servetėlės, rankšluosčiai.	Pirštų, delnų, pėdų atspaudų darymo medžiagos (dažai, smėlis ir kt.).
Bendrojo naudojimo priemonės	Higienos reikmenys (muilas), lankai, šokdynės, virvutės, kamuoliai, kėgliai, gimnastikos suoleliai, čiužiniai; priemonės estafetėms, kliūtims, rogutės ir kt.	Paveikslėliai, knygelės, kamuoliai.

15.2. Priemonės socialinei kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
Individualaus naudojimo priemonės	Asmeninis žaislas, albumas, segtuvas (su nuotraukomis, piešiniais ir kt.).	Pratybų knygelės, ūgio matuoklė, aplankai (darbeliams sudėti), kalendoriai (stalo, sieniniai ir kt.).
Bendrojo naudojimo priemonės	Popierinės kortelės vardui, užrašams, žaislai vaikams džiuginti (žaidimui su muilo, vandens burbulais, balionais), knygos, nuotraukos ir lankstinukai apie Upyną, Šilalę, žaidimai poromis, keliose (domino, loto), Lietuvos ir regiono žemėlapiai, Lietuvos Respublikos vėliava (maža), knygelės, paveikslėliai, dėlionės, stalo žaidimai ir kt.	Švenčių atributika (popierinės girliandos, širdelės, kaukės, žaislai eglute ir kt.), Lietuvos Respublikos herbas, socialinio turinio vaikiškos knygos, žurnalai, paveikslėliai; žaislai, skirti žaidimui poromis (šaškės), keliose (įvairūs stalo žaidimai), statybinės detalės su sraigtais ir veržlėmis (medinės, plastmasinės ir kt.), kaladėlės,

		dėlionės, pagalvėlės, kilimėliai ir kt.
--	--	---

15.3. Priemonės komunikavimo kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
Individualaus naudojimo priemonės	Popierius (kortelės, juostelės, lapeliai); asmeninė knygelė; rašikliai, pieštukai ir kt.	Atskiri pratybų lapai, įvairių užduočių vaikui rinkinys ir kt.
Bendro naudojimo priemonės	Knygos vaikams (knygelės, žurnalai, vaikiškos enciklopedijos, dailės albumai ir kt.), raidynai, žodžių kortelės, juostelės, stalo žaidimai su raidėmis, užrašais skirti kalbai ugdyti, pasakų, muzikos įrašai (kompaktiniai diskai, garso kasetės) ir kt.	Žaislinės knygelės vaikams, žymekliai knygoms, receptų knygų, kompiuterinės programos (pvz., programos, padedančios vaikui suvokti, kas yra šviesa, programos, bandyti rašyti) ir kt.

15.4. Priemonės pažinimo kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
Bendro naudojimo priemonės	Vandenį geriantis popierius, informaciniai leidiniai (knygos, plakatai, enciklopedijos, stalo žaidimai ir kt.), gyvūnų, augalų, gamtovaizdžių ir gamtos paminklų nuotraukos, skaičių, formų, dydžių, spalvų kortelės; smėlis, akmenukai, vanduo, gamtinė medžiaga; didinamieji stiklai, indai ir priemonės eksperimentavimui, geometrinės figūros, skaičiavimo pagaliukai, skaičiuotuvai, laikrodis, termometrai (vandens, oro, kūno šilumos), įvairios ilgio matavimo priemonės, svirtinės svarstyklės ir pan.	Magnetinė lenta, puodeliai, laistytuvai gėlėms, gėlių žemė, žmonių buities, profesijų atributai: įrankiai, rakandai (sodo įrankiai, namų tvarkymo priemonės, meistravimo įrankiai ir priemonės); gamtos garsų įrašai, filmuota medžiaga; magnetai ir pan.

15.5. Priemonės meninei kompetencijai

Priemonių grupės	Pagrindinės ugdymo priemonės	Papildomos ugdymo priemonės
Individualaus naudojimo priemonės	Piešimo popierius, pieštukai, akvarelė, guašas, teptukai ir kt.	Piešimo sąsiuvinis; spalvoto popieriaus rinkinys, žirklės ir kt.
Bendro naudojimo priemonės	Priemonės tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniams darbams (įvairūs dažai: guašas, akvarelė, kreidelės, pastelė; klėjai; balta ir spalvota kreida; pilki ir spalvoti pieštukai; įvairaus dydžio, pločio, storio teptukai; pagaliukai ir kt.), priemonės darbo vietai uždengti, apranga ir vaidybos atributika vaikams (skraistės, skrybėlės, bižuterija, karūnos ir kt.), muzikos centras arba garso grotuvas, būtiniausi įrašai (populiari, klasikinė, liaudies, vaikų ir kt. muzika) ir kt.	Kempinės, siūlai, štapavimo, formelės ir kt.

15.6. priemonės ugdomajai veiklai pedagogas pasirenka atsižvelgdamas į vaikų amžių, gebėjimus, pomėgius, poreikius.

16. Ugdymo turinys modeliuojamas apimant visų vaikui reikalingų kompetencijų ugdymą:

16.1. socialinė kompetencija apima vaikų savęs ir aplinkos suvokimą, savo ir kitų žmonių emocijų, jausmų, elgesio ypatumų pažinimą ir išraišką, savarankiškumo skatinimą, savikontrolės įgūdžių, tolerancijos ugdymą, susijusi gyvenimo su socialine aplinka ir gamta jausmo skatinimą, meilės gamtai ugdymą;

16.2. sveikatos saugojimo kompetencija apima vaikų sveikatos saugojimą ir stiprinimą, sveikos gyvensenos įgūdžių ugdymą, judėjimo poreikio tenkinimą;

16.3. pažinimo kompetencija apima domėjimąsi viskuo, kas supa vaiką: gamta, jos reiškinius, žmonėmis, jų jausmais, darbu, kūryba, daiktais, technika, įvairia veikla ir pan.;

16.4. kalbos ir komunikavimo kompetencija apima kalbėjimo ir bendravimo su vaikais ir suaugusiais skatinimą, aktyviojo ir pasyviojo žodyno turtinimą ugdant pasakojimo įgūdžius ir gebėjimą klausyti, meilės gimtajai kalbai ugdymą, vaikų literatūros kūrinių pažinimą;

16.5. meninė kompetencija apima įvairių meno šakų raiškos priemonių pažinimą, gebėjimo reikšti savo nuotaiką, jausmus, mintis bei santykį su pasauliu įvairiomis meninės raiškos priemonėmis ugdymą, saviraiškos, kūrybiškumo skatinimą, kalendorinių švenčių ir liaudies papročių pažinimą.

17. Ikimokyklinio ugdymo turinys ugdytiniams nuo 3 iki 5 metų amžiaus pagal kompetencijas ir ugdymo sritis:

Sveikatos kompetencija

Vaiko gebėjimai	Vaiko gebėjimai
Fizinis aktyvumas	
Vertybinių nuostatų. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą.	
Esminis gebėjimas. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai. Atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.	
Mėgsta aktyvų judėjimą, judėjimas teikia džiaugsmą.	Ėjimas įveikiant kliūtis: perlipimas per lazda, ėjimas lenta, suoliuku, lipimas į kalniuką (3–5 m.). Ėjimas gimnastikos suoleliu prilaikant auklėtojai, (3 m.). Šokinėjimas vietoje abiem kojom. Lipimas laiptais laikantis turėklų, o vėliau ir nesilaikant (3m.). Išbandymas įvairių judėjimo būdų: ėjimas pirmyn, į šalį, pristatomu žingsniu, kryžminių žingsnių, aukštai keliant kelius, mojančias kojas atgal, pritūpus, atbulomis (3–5 m.). Šliaužimas, ropojimas grindimis, nuožulniai ir lygiagrečiai pakeltomis plokštumomis, lindimas pro įvairaus dydžio ir formos kliūtis (3–5 m.). Lipimas gimnastikos sienoje. Šuoliukų abiem kojom atlikimas, šuolis į aukštį, į tolį (5 m.). Judrieji žaidimai greičiui, jėgai, vikrumui, koordinacijai, smulkiajai motorikai, bendravimui lavinti; siužetiniai žaidimai (3–5 m.). Jėgos, greičio, vikrumo, lankstumo, koordinacijos lavinimo judesių su papildomu inventoriu atlikimas (4–5 m.). Ėjimas keičiant greitį, staigiai sustojant, greitai pajudant iš vietos (3–5 m.). Estafetės (4–5 m.). Kamuolio ridenimas, metimas nurodytomis kryptimis (3–5 m.).

	Kamuolio ridenimas aplink kliūtis (4–5 m.).
Kontroliuoja ir koreguoja savo kūno padėtį sėdint, stovint, einant.	Susikibę rankomis juda rateliu, įsikibę vienas kito juda vorele, sustoję atlieka judesius (3–5 m.). Įsisavina taisyklingos laikysenos reikalavimus, laikosi jų visos dienos eigoje (4–5 m.). Atlieka statinius ir dinامينius pėdų ir blauzdų stiprinimo pratimus, įveikiant savo kūno svorį (5 m.). Korekcinius pratimus atlieka žaisdami judriuosius, siužetinius žaidimus (3–5 m.).
Geba orientuotis erdvėje.	Pratinasi orientuotis grupės veikloje, prisitaikyti prie pasikeitimų (3–4 m.). Paima žaislus ir su suaugusiojo pagalba padeda juos į vietą (3 m.). Žino, kur yra įvairūs daiktai (3–5 m.). Orientuodamiesi mokyklos kieme susipažįsta su čia augančiais augalais (4–5 m.). Atlieka teorines orientavimosi užduotis, skirtas ženklų, spalvų pažinimui tobulinti, atminčiai lavinti, suvokimo greičiui skatinti (5 m.). Vartoja sąvokas: rytoj, šiandien, vakar, rytas, diena, vakaras, naktis. Skiria dešinę ir kairę puses. Didaktiniai žaidimai (5 m.). Žaidžia orientacinius žaidimus (4–5 m.).
Geba perteikti savo fizinės sveikatos stiprinimo patirtį kitomis priemonėmis.	Ridena kamuolį, stumia mašinėlę ar vežimėlį ir eina paskui jį (3–5 m.). Piešia sporto tema (5 m.). Sportuodami ir atsipalaidavimo metu atlieka kalbos, dainavimo užduotis (4–5 m.). Dalyvauja sporto šventėse, sveikatos dienose (3–5 m.).
Atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija.	Stovėdamas meta, spiria kamuolį (3–5 m.). Mokosi atsegti ir užsegti rūbų sagas, batų segtukus (3–5 m.). Judriosios veiklos metu meta į taikinį, klijuoja lipdukus ir pan. (4–5 m.). Lavina smulkiosios motorikos raumenis: rašo, piešia smėlyje su pagaliukais, akmenukais, ir kita gamtine medžiaga (3–5 m.). Piešia smulkius ornamentus, atlieka užduotis pratybų sąsiuvinuose (5 m.). Mokosi taisyklingai laikyti pieštuką piešiant, kopijuojant (3–5 m.).
Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai	
Vertybinė nuostata. Noriai ugdomi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.	
Esminis gebėjimas. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu. Prižiūri savo išorę: prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	
Pažįsta savo kūną, domisi sveikata.	Skiria savo asmeninius daiktus (3–5 m.). Susipažįsta su kūno dalimis, vidaus organais, sužino jų paskirtį (3–5 m.).

	Taiko sveikos gyvensenos įgūdžius kasdieniniame gyvenime (5 m.). Bando piešti žmogų (3 m.). Pažįsta ir pavadina kai kuria kūno dalis: galva, nosis, ranka ir kt. (3–4 m.). Savo kūno piešimas (4–5 m.). Pokalbis apie veiksnius, galinčius pakenkti sveikatai (4–5 m.).
Žino asmens higienos taisykles ir jų laikosi.	Pokalbis apie kūno, rūbų priežiūrą, higienos reikmenis (muilą, rankšluostį nosinę, šukas ir t.t.) (3–5 m.). Mokosi rūpintis kūno švara, naudotis higienos reikmenimis (3–5 m.). Kūrinėlių apie dantukų, kūno priežiūrą klausymas (4–5 m.). Filmukų apie dantukus peržiūra ir aptarimas (5 m.). Mokosi prižiūrėti savo rūbelius ir kitus asmeninius daiktus, kad jie būtų švarūs, tvarkingi (3–5 m.). Mokosi tvarkytis žaislus ir veiklos vietą savarankiškai ir suaugusiojo pagalba (3–5 m.). Aiškinasi regos saugojimo principus: kokiomis sąlygomis reikia skaityti, kiek laiko galima žiūrėti televizorių ar žaisti, kompiuteriu, kada reikia akinių nuo saulės, kokie pratimai stiprina regėjimą (4–5 m.). Akių mankštelės (3–5 m.). „Žaidžia“ vandeniu, „prausia“ lėles (3 m.). Susitikimas su sveikatos priežiūros specialiste (3–5 m.).
Žino sveikos mitybos principus.	Mokosi naudotis šaukštu, nusišluostyti servetėlę.(3m.). Padedami suaugusiojo įvairių veiklų metu sužino apie maisto produktų poveikį sveikatai (3–5 m.). Sudarinėja patiekalų receptus (5 m.). Dėlioja vaisių, daržovių loto (3–5 m.). Padedamas suaugusiojo sudaro sveikos mitybos piramidę (5 m.). Dalyvauja mokyklos rengiamose kūrybinėse rudens gėrybių parodėlėse (3–5 m.). Pokalbis apie sveiką mitybą (3–5 m.). Vaisių, daržovių piešimas (4–5 m.). Susitikimas su sveikatos priežiūros specialiste (3–5 m.).
Supranta grūdinimosi svarbą.	Suaugusiojo padedamas mokosi tinkamai apsirengti (3 m.). Eina pasivaikščioti bet kokiam orui esant (3–5 m.). Atlieka užduotis su vėsiu ir šiltu vandeniu (5 m.). Klausosi grožinės literatūros kūrinėlių apie grūdinimosi svarbą (3–5 m.).
Supranta, kas tai yra sveika aplinka.	Stebi aplinką, samprotauja, kas jiems sukelia gerus jausmus, o kas nepatinka (4–5 m.). Stebi augalus, sužino apie jų poveikį sveikatai (5 m.). Susipažįsta su vaistiniais augalais įvairiais pojūčiais: liečia, uosto ir pan. (3–5 m.). Klausosi skaitomų kūrinių apie vaizdingus augalus (3–5 m.). Moksi rūšiuoti buitines atliekas (4–5m.). Pokalbiai apie elgesį gamtoje, triukšmo žalą sveikatai (3–5 m.).
Problemų sprendimas	
Vertybinė nuostata.	
Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	
Esminis gebėjimas.	

Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.	
Suvokia jausmų įtaką žmogaus sveikatai.	Mokosi suprasti apibūdinimus: gražus, geras, mylimas, išdykęs ir pan. (3–4 m.). Pavyzdžių iš vaikų patirties aptarimas (5 m.). Mokosi suprasti jausmus (3–5 m.). Savo jausmus išreiškia žodžiais, piešiniais, vaidyba, muzika (3–5 m.). Mokosi apibūdinti savo savijautą (5 m.). Žaidžia jausmų žaidimus (4–5 m.).
Savitai sprendžia iškilusias problemas.	Mokosi išvengti kliūčių (3–5 m.). Stebi savo laikyseną veidrodyje gulint, sėdint, stovint, ją tyrinėja, kontroliuoja (3–5 m.). Mokosi nepasimesti erdvėje, o pasimetus – ieškoti išeities (3–5 m.). Pokalbis - diskusija apie save, problemų sprendimą (4–5 m.).
Iniciatyvumas ir atkaklumas	
Vertybinė nuostata. Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.	
Esminis gebėjimas. Savo iniciatyva pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.	
Judėdami erdvėje ją tyrinėja, džiaugsmingai eksperimentuoja judesiu.	Eina suaugusiojo parengtu „pratimų taku“, atlieka parodytus judesius ir sugalvoja savus (5 m.). Keičia judėjimo kryptį, išvengia kliūčių, juda aplink daiktus, po jais, virš jų, pralenda pro juos (3–5 m.). Eksperimentuodami atranda naujus judėjimo būdus, kuria judėjimo variantus (5 m.). Bando derinti kūrybinį judėjimą dviese, trise (3–5 m.).
Savarankiškai pasirenka ir plėtoja judriąją veiklą.	Išbando savo galimybes panaudodami aplinkoje esančias priemones (3–5 m.). Patys susikuria ir įveikia įvairius kliūčių ruožus (5 m.). Judriosios veiklos priemonės panaudoja siužetinių žaidimų plėtojimui (3–5 m.). Patys pasirenka ir išbando įvairias sporto šakas (5 m.).

Socialinė kompetencija

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
Savivoka ir savigarba	
Vertybinė nuostata. Save vertina teigiamai.	
Esminis gebėjimas. Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.	
Supranta savo tapatumą.	Pasako savo vardą, rodo į save pirštu (3 m.). Atpažįsta save nuotraukoje, veidrodėlyje, rodo piršteliu, atpažįsta ir parodo šešias ir daugiau savo kūno dalių (3–5 m.). Savo kūno stebėjimas, panašumų ir skirtumų su kitais vaikais

	atradimas (5 m.). Pasakojimas apie savo pomėgius, būdo bruožus, gabumus (4–5 m.). Keitimasis informacija, mintimis, nuomone; diskusijos įvairiais klausimais (5 m.). Tyrinėja, kuo žmonės panašūs ir kuo skiriasi: matuojasi savo ūgį, sveriasi, daro pėdų ir delnų atspaudus (4–5 m.). Pokalbis apie kitų tautų žmones (4–5 m.). Sužino, kad gali kreiptis pagalbos, kai pažeidžiamos jo teisės (5 m.).
Pasitiki savimi, suvokia savo išskirtinumą.	Aktyvus savo gebėjimų įvairių veiklų metu demonstravimas (3–5 m.). Mokosi suvokti savo unikalumą ir priklausymą grupei (4–5 m.).
Emocijų suvokimas ir raiška	
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	
Esminis gebėjimas. Atpažįsta ir įvardija savo emocijas ar jausmus bei jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, atpažįsta ir įvardija kitų emocijas ar jausmus, bando į juos atsiliepti (paguosti, užjausti), keisti savo elgesį (susilaikyti, neskaudinti, atsižvelgti į kito norus).	
Geba išsakyti ir kitaip išreikšti savo jausmus nuomonę, sumanymus.	Mokosi pavadinti kai kuriuos savo jausmus, išreikšti juos bendraudamas (3–5 m.). Įspūdžius išreiškia mimika, judesiu, garsu, trumpais sakiniiais (3–4 m.). Vaikas tyrinėja savo kūną, jausmus, mintis, kalbą (3–5 m.). Žaisdamas ir veiklos metu savo jausmus išreiškia verbalinėmis ir neverbalinėmis priemonėmis: gestais, simboliais, mimika ir pan. (3–5 m.). Žaidžia žaidimus, skirtus išmokti valdyti emocijas. Vaidinimai, inscenizacijos tinkamai išreiškiant savo jausmus (5 m.). Savo emocijų ir jausmų perteikimas dailės priemonėmis (5 m.). Kitų vaikų, jų nuotaikos, elgsenos, stebėjimas, analizavimas, aptarimas (4–5 m.). Žiūri knygeles, kuriose pavaizduoti verkiantys, besišypsantys žmonės, aptaria jų nuotaikas (3–4 m.).
Atpažįsta ir įvardija kitų emocijas ir jausmus, tinkamai.	Klausydami skaitomų kūrinių mokosi užjausti vienišą ir atstumtą, jam padėti (4–5 m.). Stengiasi suprasti jausmus kitų ir jų neužgauti (4–5 m.). Mokosi parodyti dėmesį artimiems žmonėms įvairių progų metu (3–5 m.). Paveikslėliuose apžiūrinėja emocijas, bando jas įvardinti (3–4 m.).
Savireguliacija ir savikontrolė	
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.	
Esminis gebėjimas. Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai, įsiaudrinęs geba nusiraminti, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus.	
Gergia vaikus ir suaugusiuosius. Derina su kitais savo norus ir veiksmus.	Vykdo paprastus suaugusiojo nurodymus (3–5 m.). Tyrinėja, kuo žmonės panašūs ir kuo skiriasi (5 m.). Vaikas tariasi dėl taisyklių ir stengiasi jų laikytis. Jei reikia, kreipiasi pagalbos į suaugusįjį (4–5 m.).

	Drauge su kitais kuria bendrus darbelius (3–5 m.). Suaugusiojo pagalba mokosi rasti išeitį iš sudėtingos situacijos, tobulina bendradarbiavimo gebėjimus (4–5 m.). Žaidimų metu modeliuoja situacijas iš gyvenimo, literatūros kūrinių, sugalvoja tinkamų išeičių (5 m.). Pokalbiai apie draugystę ir draugus (3–5 m.).
Geba numatyti poelgių pasekmes sau ir kitiems.	Supranta klausimus: kas? kur?, neiginius: ne, negalima (3–5 m.). Grupės taisyklių kūrimas ir įsiminimas (3–5 m.). Stebėdami aplinką, klausydami skaitomų grožinės literatūros kūrinių mokosi suprasti blogo elgesio pasekmes (3–5 m.). Mokosi kontroliuoti savo elgesį: kalba švelniai, vengia šiurkštumo, irzlumo (5 m.). Mokosi suvokti ir atpažinti rizikingas situacijas, pavojingas vietas ir blogus kitų ketinimus (5 m.). Sužino į kokius žmones ar tarnybas gali kreiptis į bėdą pakliuvęs vaikas (4–5 m.).
Savarankiškai ir atsakingai atlieka jam patikėtas užduotis.	Mokosi priimti sprendimus dėl veiklos (3–5 m.). Eksperimentuoja, išmėgina naujus būdus ir technologijas (5 m.). Suaugusiojo sudarytose situacijose bando pasijusti grupės nariu, atsakingu už bendros veiklos sėkmę (3–5 m.). Mokosi prisiimti atsakomybę už savo kasdienį elgesį (3–5 m.).
Santykiai su suaugusiais	
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.	
Esminis gebėjimas. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariausi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.	
Pasitiki jį supančiais suaugusiais.	Mėgdžioja suaugusiojo veiksmus, kalbą, poelgius, emocijų raiškos būdus (3–5 m.). Aktyviai veikdamas perima socialines normas, elgesio modelius, tradicijas (3–5 m.). Palaiko kontaktą su suaugusiuoju, kartu piešia, žaidžia, keičiasi informacija, prašo pagalbos (3–5 m.). Žaidžia siužetinius žaidimus, vaizduoja suaugusiuosius (3–5 m.). Pokalbių metu sužino, kaip bendruomenėje žmonės susiję vieni su kitais (4–5 m.). Kartu su suaugusiuoju keliauja į istorines vietas, kultūrinius renginius (3–5 m.).
Geba bendrauti su nepažįstamais žmonėmis.	Pokalbis apie elgesio kultūrą su pažįstamais ir nepažįstamais žmonėmis (3–5 m.). Pratinasi būti mandagus – pasisveikinti, atsisveikinti, paprašyti, padėkoti (3–5 m.). Klausydamas skaitomų kūrinių analizuoja tinkamo ir netinkamo bendravimo situacijas (5 m.).
Santykiai su bendraamžiais	
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.	

Esminis gebėjimas. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	
Geba išspręsti nesudėtingus konfliktus.	Klausosi kūrinii apie žmonių išgyvenimus (4–m.). Žaidžia bendrus žaidimus (3–5 m.).
Laisvai jaučiasi naujoje aplinkoje, susiranda draugų, žaidimų.	Dalyvauja ryto rato užsiėmimuose, prisistato, pasidžiaugia vienas kitu (3–5 m.). Ieško draugo žaidimams, dalinasi žaislais. Stebi, ką daro kiti, mėgdžioja kitų veiksmus (3–4 m.). Suaugusiojo pagalba mokosi susipažinti su naujais vaikais: prisistatyti, aptarti pomėgius, susitarti dėl bendros veiklos (3–5 m.). Mokosi tolerancijos ir pagarbos. Pokalbis apie kitokį žmogų (4–5 m.). Pokalbiai draugystės tema, draugo piešimas (4–5 m.). Įvairios situacijos, vaidinimai (5 m.). Pasakojimai apie draugus (3–5 m.).

Komunikavimo kompetencija

Vaikų gebėjimai	Vaikų veiksenos
Sakytinė kalba	
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba. Esminis gebėjimas. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreišdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai jaučia kalbos grožį.	
Gera skiria garsus pagal klausą.	Klausosi trumpų pasakų ir pasakojimų (3–5 m.). Klausosi smulkiosios tautosakos įrašų, paukščių balsų pamėgdžiojimų, gamtos garsų, stengiasi juos išgirsti ir atpažinti gamtoje, pratinasi juos pakartoti (3–5 m.). Įsiklauso į įvairius garsus mus supančioje aplinkoje, lygina juos (4–5 m.). Mokosi rasti nurodytą garsą tarp kitų, skiemenyje, žodyje ir pan. (5 m.).
Geba jausti kalbos grožį ir vaizdingumą.	Susipažįsta su įvairiomis kalbomis: žmonių, paukščių, žvėrelių, spalvų, garsų, linijų, judesių, mimikos (3–5 m.). Įvairių veiklų metu išmoksta vis naujų sąvokų ir taisyklingai jas vartoja (5 m.). Vaikas klausosi sekamų pasakų, skaitomų grožinės literatūros kūrinių, radijo ir TV laidų (3–5 m.). Išvykų metu stengiasi pajusti gamtos kalbą, susijusią su metų laikų požymių kaita: čiurlena upelis, tirpsta varvekliai, čiulba paukščiai, kaukia vėjas, ošia miškas ir t.t. (3–5 m.). Švenčių ir popiečių metu susipažįsta su įvairiomis lietuvių kalbos tarmėmis (3–5 m.).
Kalba taisyklingai, prasmingai, raiškiai.	Taria savo žodį daiktui ar veiksmui įvardinti, kartoja garsų junginius, rodo daiktus, juos pavadina (3 m.). Vardija aplinkoje esančius daiktus, žaislus. Deklamuoja neilgus eilėraščius, atliktus veiksmus įvardija žodžiais (3–4 m.).

	Kalbasi su grupės draugais, pedagogais, pasakoja patirtus įspūdžius, kuria išgalvotas istorijas (3–5 m.). Deklamuoja, vaidina, mėgdžioja, seka girdėtas pasakas ir kt. (4–5 m.). Mokosi apibūdinti įvairius aplinkos objektus, gamtos reiškinius, žmones (5 m.). Pasakoja apie tai, ką mato ir girdi (3 m.). Užduočių, koreguojančių kalbos sutrikimus, atlikimas (3–5 m.). Suaugusiojo pagalba mokosi tiksliai formuluoti sakinius (3–5 m.). Žaidžia vaidmeninius žaidimus, pritaikydami kalbą pasirinktam vaidmeniui (5 m.). Didaktiniai žaidimai, skirti kalbos ugdymuisi (3–5 m.).
Žodynas gausus, išlavėjęs.	Žinomų daiktų, žaislų, drabužių, gyvūnų, maisto, apibūdinimas, ieškojimas paveikslėliuose.(3–5 m.). Bando įvardinti tai, ką mato paveikslėlyje (3 m.). Mokosi daiktų ir reiškinių pavadinimus, įvardija veiksmą (3–5 m.).
Atsako į klausimus, rišliai pasakoja.	Pasakojimas pagal paveikslėlių serijas, savo piešinius, knygų iliustracijas (5 m.). Patirtų įspūdžių pasakojimas (3–5 m.). Žaisdami kuria įvairias situacijas, pasakoja, kas ir kaip turi vykti (5 m.). Pasakoja apie savo mėgstamus kūrinius, žurnalus, TV laidas, herojus (3–5 m.). Pokalbiai apie vaikų norus, svajones (3–5 m.). Komentuoja, ką padarė, ką žaidė, ką nupiešė (4–5 m.). Mokosi atsakyti į klausimus žodžių junginiu, trumpu sakiniu (4–5 m.).
Laikosi kalbos kultūros principų.	Mokosi mandagumo taisyklių (3–5 m.). Mokosi užkalbinti kitą žmogų, paprašyti, pasakyti kitaip, jei jo nesuprato (3–5 m.). Diskusijos, pokalbiai įvairiais klausimais (4–5 m.). Mokosi išklausyti pašnekovą, išreikšti savo nuomonę jos neprimetant kitiems (3–5 m.).
Rašytinė kalba	
Vertybinių nuostatų. Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.	
Esminis gebėjimas. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.	
Domisi skaitymu.	Vaizduoja, kad skaito, siužetą atpasakodami pagal iliustracijas (3–5 m.). Varto knygeles, klausinėja apie nežinomus dalykus (3 m.). Žiūrinėja knygas ir žurnalus, kartu su pedagogu skaito grožinės ir pažintinės literatūros knygas, varto enciklopedijas (3–5 m.). Mokosi, kaip reikia elgtis su knygomis. Pokalbis apie knygas, jų atsiradimą (3–5 m.). Knygų paroda (3–5 m.). Žinomų raidžių ieškojimas laikraščiuose, knygėlėse, žurnaluose (4–5 m.).
Domisi rašymu.	Įvairiais pieštukais „keverzoja“, imituoja rašymą (3–5 m.).

	Žaidžia linijomis popieriaus lape, spalvina paveikslėlius (3 m.). Kopijuoja savo vardą, rašo spausdintinėmis raidėmis (5 m.). Dėlioja įvairias dėliones su raidėmis (4–5 m.). Piešia ir dekoruoja raides popieriaus lape (5 m.).
--	---

Pažinimo kompetencija

Vaikų gebėjimai	Vaikų veiksenos
Aplinkos pažinimas	
Vertybinė nuostata. Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	
Esminis gebėjimas. Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ją naudotis.	
Žino apie savo šeimą.	Savo šeimos narių piešimas ir aptarimas (5 m.). Pokalbiai apie šeimos narių profesijas, pomėgius, pagalbą vienas kitam. (4–5 m.). Vaidmeniniai žaidimai apie profesijas (4–5 m.). Žiūrinėja šeimos nuotraukų albumus, komentuoja (3–5 m.). Piešia savo šeimą (5 m.). Kalbasi su auklėtoja apie šeimos narius, bando pasakyti, kur gyvena (3–4 m.).
Pažįsta jį supančią gamtą ir artimiausią aplinką.	Susipažįsta su gamtos reiškiniais: vaivorykšte, audra ir pan. (3–4 m.). Stebi gyvūnų elgseną (3–5 m.). Atpažįsta kelis gyvūnus, mėgdžioja jų judesius: ropoja, šokinėja ir pan. (3–4 m.). Varto knygeles, įvardija ir parodo žinomus gyvūnus, paukščius (3–4 m.). Vykstančių pokyčių visais metų laikais stebėjimas gamtoje, išpūdžių perteikimas kasdienėje veikloje (3–5 m.). Paukščių balsų pasivaikščiojimų metu klausymas, bandymas juos atpažinti (3–5 m.). Ragauja, skiria pagal skonį vaisius ir daržoves (3–5 m.). Stebi augalus: gėles, medžius, krūmus. Bando juos apibūdinti pagal požymius (3–5 m.). Uodžia įvairius augalus, skanauja vaisius, bando atrasti kvapo ir skonio panašumus ir skirtumus (4–5 m.). Teorinių orientavimosi užduočių, skirtų ženklų, spalvų pažinimui tobulinti, atminčiai lavinti atlikimas (3–5 m.). Parodo įvardytą paveikslėlį (3–4 m.). Renka gamtinę medžiagą (3–5 m.). Žaidžia kūrybinius-vaidmeninius žaidimus (4–5 m.). Susipažįsta su artimiausios aplinkos žmonėmis: direktoriumi, direktoriaus pavaduotoju, vairuotoju, valytojomis, pradinių klasių ir kitais mokytojais, bibliotekininke (3–5 m.). Įvardija gimtojo kaimo, seniūnijos žinomus objektus, žinomų vietovių pavadinimus ir pan. (4–5 m.).
Suvokia savo priklausomybę, tautai, valstybei, kaimui, rajonui,	Įvairių veiklų metu suaugusiųjų padedamas vaikas susipažįsta su tautos istorija (4–5 m.). Skaitomų kūrinių, legendų ir padavimų apie svarbiausius Upynos,

seniūnijai.	Šilalės, Lietuvos istorinius įvykius, vietas ir pan. klausymas (4–5 m.). Edukacinių žaidimų metu neakivaizdžiai keliauja įžymiausiomis gimtojo kaimo, rajono, Lietuvos vietomis (4–5 m.). Klausydami pasakojimų, vartydami knygeles vaikai sužino, kad pasaulyje gyvena įvairių rasių, tautybių žmonės, kad jie turi savo valstybes, tradicijas ir kalbą (4–5 m.).
Skaiciavimas ir matavimas	
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs pasaulį pažinti skaičiuodamas ir matuodamas.	
Esminis gebėjimas. Geba skaičiuoti daiktus, vartoti skaitmenis, grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį, jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, talpa, tūris, laikas, daiktų panašumai ir skirtumai, daiktų tarpusavio ryšiai, santykiai, padėtis vienas kito atžvilgiu.	
Supranta kiekybinį žymėjimą skaičiumi.	Mokymasis suprasti apie grupių lygybę ir nelygybę: nuosekliai uždeda vieną daiktą ant kito, prideda vieną prie kito (4–5 m.). Sąvokų: tiek pat, po lygiai, daugiau, mažiau vartojimas (4–5 m.). Daiktų skaičiavimas nuo 1 iki 10, skaičių eilės sudarymas. Skaiciavimas kelintiniais ir kiekiniais skaitvardžiais (4–5 m.). Rikiuoja daiktus į eilę, rodo pirštukus ir skaičiuoja metus (3 m.). Mokosi skaičiuočių (4–5 m.).
Pažįsta skaitmenis nuo 0 iki 10.	Žaisdami didaktinius žaidimus mokosi pažymėti skaičių atitinkamu skaitmeniu (4–5 m.). Skaitmenų stebėjimas aplinkoje pasivaikščiojimų metu: namų, autobusų numeriai, kainos, darbo valandos ir pan. (4–5 m.). Auklėtojos užrašytų skaitmenų dekoravimas, bandymas juos pavaizduoti panaudojant įvairias medžiagas: plastiliną, tešlą, popierių ir pan. (4–5 m.). Skaitmenų piešimas (5 m.). Pasakų klausymas, pasikartojančių skaičių įsidėmėjimas (5 m.). Žaidimas su skaičių kortelėmis, skaičių piešimas, marginimas (4–5 m.). Skaiciavimas iki 5. Skaičiuoja daiktus, žaislus, žaidžia didaktinius žaidimus (3 m.).
Geba apibūdinti daiktus pagal dydį.	Atrenka daiktus pagal dydį (didelis–mažas), lygina dydžius uždedant daiktus vienas ant kito ar įdedant vienas į kitą, rūšiuoja didelius ir mažus daiktus (4–5 m.). Sudaro daiktų eiles nuo mažiausio iki didžiausio ir nuo didžiausio iki mažiausio (3–4 m.). Veikia su daiktais, vertina jų dydį, formą, spalvą, rūšiuoja daiktus (4–5 m.). Lygina skirtingus ir vienodus daiktus: pagal ilgį, aukštį, plotį, storį uždedant vieną ant kito, pridėdamas vieną prie kito (4–5 m.).
Geba atpažinti ir pavadinti formas.	Žaidžia su įvairių formų ir dydžių žaislais, konstruoja įvairių dydžių kaladėlėmis (3 m.). Veikdamas su daiktais, regėjimo ir lytėjimo pojūčiais mokosi skirti geometrines figūras ir įsimena jų pavadinimus (5 m.).

	Įvairių figūrų, statybinių detalių naudojimas žaidžiant (3–5 m.). Didaktiniai žaidimai, skirti figūrų pagal formą, spalvas, dydį grupavimui (4–5 m.). Iš geometrinių figūrų bando sudėlioti žmogų (3–4 m.). „Formų rato“ naudojant geometrines figūras sudarymas (4–5 m.). Didaktiniai žaidimai apie figūras (5 m.).
Skiria pagrindines spalvas ir atspalvius.	Atrenka vienos spalvos kubelius (3–5 m.). Pasivaikščiojimų metu gamtos spalvų įvairiais metų laikais stebėjimas (3–5 m.). Eksperimentavimas su dažais, įvairiausių atspalvių išgavimas, bandymas juos pavadinti, tokios pat spalvos daiktų ieškojimas aplinkoje (3–5 m.). Didaktiniai žaidimai spalvų įtvirtinimui (3–5 m.). Vandens pusrų, muilo burbulų, vaivorykštės stebėjimas, pažintis su spektro spalvomis (5 m.). Margų namelių konstravimas (3–5 m.).
Gera orientuojasi erdvėje.	Mokymasis skirti kairę ir dešinę kūno puses, dešinę, kairę ranką, koją. Didaktiniai žaidimai (3–5 m.). Ieško ir randa paslėptą daiktą (3 m.). Mokymasis nustatyti daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu: šalia vienas kito, už, prieš, tarp, viduje, išorėje, aplink, po ir pan. (4–5 m.); orientuotis stalo, popieriaus paviršiuje: piešimas lapo viršuje, apačioje, dešinėje ir pan. (5 m.).
Tyrinėjimas	
Vertybinė nuostata. Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.	
Esminis gebėjimas. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą ir bandymą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	
Tyrinėdamas atranda daiktų bei reiškinių įvairovę.	Apibendrina daiktus pagal jų funkcinę reikšmę (puodelis – gerti, kėdė – sėsti...) (4–5 m.). Stebi savo aplinkoje įvairius daiktus, jais naudojasi, tyrinėja (3–5 m.). Tyrinėja paviršiaus savybes: šaltas, šiltas, švelnus, šiurkštus, gruoblėtas, apskritas, kampuotas, spalvotas ir t.t. (3–5 m.). Tyrinėja vienodus ir skirtingus daiktus (3–4 m.). Skirsto daiktus pagal paskirtį: vartojamas maistui, skirtas darbui ir pan. (5 m.). Tyrinėja pojūčiais ir atpažįsta medžiagą, iš kurios pagamintas daiktas: medinis, keraminis, odinis, lininis, plastmasinis, geležinis ir t.t. (4–5 m.). Didaktiniai žaidimai (4–5 m.). Sukelia vėją: išmėgina, kuo galima vėdintis (skarele, mojuojant ranka ir pan.); piešia gamtoje rastais „dažais“ (3–4 m.).
Mokėjimas mokytis	
Vertybinė nuostata. Domisi tuo, kas nauja, palankiai nusiteikęs naujoms veikloms.	
Esminis gebėjimas. Savo iniciatyva pagal savo pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro	

laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.	
Domisi nauja informacija, jos ieško.	Mokosi naujų žaidimų (3–5 m.). Naudoja įvairius informacijos paieškos metodus: knygų „skaitymą“, aplinkos tyrinėjimą, klausinėjimą ir kt. (3–5). Atrenka daiktus, žaislus, paveikslėlius pagal nurodytus kriterijus Grupuoja vienos rūšies daiktus (4–5 m.). Varto knygeles, enciklopedijas, žiūri nuotraukas, paveikslus (3–5 m.). Padedant suaugusiajam tyrinėja žemėlapius (5 m.). Klausosi skaitomų informacinių tekstų (5 m.). Klausinėja suaugusiųjų ir bendraamžių, ieško atsakymų į rūpimus klausimus (3–5 m.).

Meninė kompetencija

Vaikų gebėjimai	Vaikų veiksenos
Estetinis suvokimas	
Vertybinė nuostata. Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.	
Esminis gebėjimas. Jaučia, suvokia ir apibūdina elementarius muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno ypatumus, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais, pastebėjimais vertinimais.	
Geba stebėti aplinką, kaupti žinias ir įspūdžius, panaudoti juos kūryboje.	Grožisi savo ir kitų dailės kūryba, dalinasi įspūdžiais (3–5 m.). Kuria pasakojimus pagal savo ir draugų dailės darbelius (5 m.).
Vaikas geba įsiklausyti į melodiją, pajusti muzikinio kūrinio tempą, dinamiką, išgirsti ir išskirti atlikimo ypatumus.	Judesiu išreiškia muzikinio kūrinio nuotaiką (5 m.). Mokosi jausti ir išgyventi skambančią muziką, pajusti estetines muzikinių kūrinių savybes ir jomis gėrėtis (5 m.). Muzikinių kūrinių, atitinkančių vaikų amžių, klausymas (3–5 m.). Žaidžia muzikinius žaidimus (3–5 m.).
Geba pasidalinti įspūdžiais apie savo, draugų ar profesionalų vaidinimą.	Mokosi pasakoti, kokį veikėją vaidino, koks jo charakteris, ką jis veikė, kas nutiko vėliau (4–5 m.). Pasakojimai apie matytą vaidinimą (3–5 m.).
Saugoja ir puoselėja kultūrines vertybes.	Kalendorinių švenčių šventimas, dalyvavimas šventinių renginių programėlėse (3–5 m.) mokykloje kartu su Upynos miestelio bendruomene. Mokosi tradicinių liaudies dainelių, žaidimų, ratelių (3–5 m.). Susipažįsta su Upynos, Šilalės krašto dainomis, žaidimais, rateliais (4–5 m.). Pažintis su tradiciniais lietuvių liaudies, Upynos, Šilalės amatais (4–5 m.).
Meninė raiška	
Vertybinė nuostata. Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	
Esminis gebėjimas.	

Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.	
Reiškia savo mintis, idėjas sumanymus dailės raiškos priemonėmis.	„Keverzoja“ vertikalius, horizontalius brūkšnius popieriaus lape (3–4 m.). Įspūdžių, išgyvenimų piešimas (5 m.). Su pieštuku, kreida, medžio anglimi, pagaliuku, ant įvairaus dydžio popieriaus lapo, ant sniego, smėlio veda linijas, kreives, ornamentus (4–5 m.). Įvairių linijų, kreivių iš pagaliukų, spygliukų ir kt. medžiagų dėliojimas (3–5 m.). Gamtinės medžiagos: lapelių, gėlyčių, akmenėlių ir kt. panaudojimas darbeliuose (3–5 m.). Kūrinių arba savo sugalvotų pasakojimų iliustravimas (5 m.). Geometrinių formų piešimas, savo plaštakos, pėdos kontūrų, įvairių formų apvedžiojimas, norimo piešinio, paveikslo kūrimas (4–5 m.). Lipdymas iš įvairių medžiagų: plastilino, drėgno smėlio, sniego, tešlos (3–5 m.).
Geba dainuoti drauge su kitais vaikais ir vienas.	Kartu su kitais vaikais atlieka priedainį, pritaria pasikartojantiems dainos motyvams, pakartoja dainos frazes (3–5 m.). Dainelių klausymas ir mokymasis (3–5 m.).
Vaikas geba žaisti ir šokti pagal įvairią muziką.	Ėjimas rateliu susikibus rankomis, atliekant suaugusiojo rodomus judesius (3–5 m.). Lingavimas į šalis, šokinėjimas kaip varlytės, kiškučiai ir t.t., lietučio imitavimas, beldimas į grindis (3 m.). Žaidimai lauke imituojant girdimus garsus. Judesių derinimas prie kūrinio tempo, ritmo (4–5 m.). Pagal muzikos ritmą imituoja paukštelių, žvėrelių ir kt. (4–5). Muzikos garsų atliepimas judesiu, plojimu, trepsėjimu, garsu (3–4 m.). Mokymasis atskirti, garsų ir tylų grojimą, greitą ir lėtą tempą (5 m.). Mokosi šokio figūrų, jas atlieka derindamasis prie kitų vaikų (3–5 m.). Šoka naudodamas įvairias priemones: kaspinus, balionus, skareles, vėduokles, lankus, kamuolius, gėles ir t.t. (3–5 m.).
Atpažįsta vaidybinės ir teatrinės veiklos žanrus aplinkoje ir naudoja veikloje.	Lankymasis įvairiuose spektakliuose, jų aptarimas (3–5 m.). Siužetiniai žaidimai panaudojant lėles, kaukes, aplinkos daiktus (3–5 m.).
Kūrybiškumas	
Vertybinė nuostata.	
Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.	
Esminis gebėjimas.	
Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.	
Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
Geba kurti įsivaizduojant, fantazuojant, taikant įvairias dailės technikas.	Piešimas pirštukais, panaudojant dažus (3 m.). Piešimas, tapymas, liejimas, štapavimas, lipdymas, aplikavimas (3–5 m.). Eksperimentavimas su spalvomis (3–5 m.). Mokymasis atskirti natūralias medžiagas: medį, odą, audinį, gintarą,

	geležį, akmenį, molį, smėlį, šiaudą, popierių, skystas medžiagas. Idėjų siūlymas, ką galima iš jų sukurti (5 m.). Dalyvauja rengiamose grupės, mokyklos, kitų įstaigų dailės darbų parodėlėse (3–5 m.).
Vaidina laisvai ir išraiškingai.	Vaidinimų kūrimas, panaudojant žaislus, karūnėles ir kitas priemones (3–5 m.). Mokymasis vaidinti žiūrovams: vyresniems vaikams, tėveliams, svečiams (3–5 m.). Mėgdžioja draugų, auklėtojos veiksmus (3 m.). Vaidindamas kuria savo išgalvotą istoriją, pasaką (4–5 m.).

18. Ugdymo temos parenkamos atsižvelgiant į mokyklos renginius, išvykas, kilnojamą šventes, metų laikus.

VI SKYRIUS UGDYMO(SI) PASIEKIMŲ VERTINIMAS

19. Ugdant Programoje numatytas kompetencijas, itin svarbus vaidmuo tenka vertinimui.

20. Vaiko pasiekimai ir pažanga stebimi ir fiksuojami pagal Ikmokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą, kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko ugdymosi pasiekimų sričių su esminėmis nuostatomis ir gebėjimais, kuriuos vaikas įgyja iki šešerių metų (Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo forma pridedama, 1 priedas).

21. Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo metodai:

21.1. pokalbis su vaiko tėvais (globėjais), siekiant išsiaiškinti tėvų lūkesčius dėl vaiko ugdymo(si) ir sužinoti nuomonę apie vaiko pasiekimus ir pažangą;

21.2. pokalbis su vaiku, siekiant išsiaiškinti, kaip vaikas gali išsakyti savo mintis, samprotavimus, požiūrius, išgirsti komentarus apie savo ar kito vaiko veiklą;

21.3. stebėjimas – pagrindinis vaiko pažinimo būdas, kurį taiko auklėtoja.

22. Vaiko ugdymo(si) pasiekimai fiksuojami ir kaupiami „Vaiko aplanke“. Į aplanką dedamas pedagogo vertinimas apie vaiko pasiekimus, pačių vaikų mintys, vaiko pažangą ir pasiekimus rodanti informacija (pildomas „Vaiko dienoraštis“, 3 priedas), vaiko veiklos rezultatų analizė (vaiko veiklos nuotraukos, rašytinės kalbos pavyzdžiai, vaiko dailės darbeliai ir kt.).

23. Tėvų informavimas apie vaiko pasiekimus: informacija teikiama raštu ir žodžiu nuolat supažindinant su vaiko darbais, auklėtojos pastebėjimais, individualių pokalbių metu supažindinant su vaiko Pasiekimų aprašu ir kt.

24. Ugdymo pasiekimų vertinimo rezultatai panaudojami planuojant ugdymo procesą, numatant vaiko ugdymo individualizavimo galimybes, pedagogo kompetencijų tobulinimo sritis.

25. Vaikų pasiekimų lygis bei išsivystymas vertinamas kasmet, mokslo metų pradžioje (rugsėjo – spalio mėn.) ir pabaigoje (gegužės mėn.), kad būtų galima tinkamai planuoti, koreguoti mokslo metų veiklą.

26. Vertinimą vykdo grupės pedagogė, tėvai, patys vaikai. Vaikas taip pat yra aktyvus pasiekimų vertinimo dalyvis: vaikui suprantama forma apibūdinamas pasiekimų vertinimo tikslas, įsiklausoma į jo nuomonę dėl vertinimo būdų, procedūrų, su vaiku aptariami jo pasiekimai, būtinai pabrėžiant sėkmę.

VII SKYRIUS

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Adaškevičienė E. Vaikų fizinės sveikatos ir kūno kultūros ugdymas. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2004.
 2. Ankstyvojo ugdymo vadovas/ Monkevičienė O. (Sud.). Vilnius: Minklės leidyba, 2001.
 3. Baltakienė J., Gerčienė-Leonienė A, Ragauskienė I. Ikimokyklinukų kompetencijų ugdymas.
 4. Interneto svetainė: <http://www.ikimokyklinis.lt>
 5. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
 6. Bitinas B. Ugdymo filosofijos pagrindai. Vilnius: VPU leidykla, 1996.
 7. Gražienė V., Rimkienė R. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa tėvams ir pedagogams. Vilnius: 1993.
 8. Grinevičienė N. Vaikystės žaidimai. Kaunas: Šviesa, 2002.
 9. Grinevičienė N. Vaikų žaidimai darželyje ir namie. Kaunas: Šviesa, 2006.
 10. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
 11. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
 12. Ivoškuvienė R., Mamonienė Z., Pečiulienė O., Stoškuvienė K. Ikimokyklinio amžiaus vaikų neišplėtotos kalbos ugdymas. Šiauliai: Raštekla, 2002.
 13. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I – 983.
 14. Juodaitytė A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje. Vilnius: Petro ofsetas, 2002.
 15. Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XII – 745 „Dėl valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos patvirtinimo”.
 16. Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX – 1569 patvirtinta Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija (Žin., 2003, Nr. 52 – 2316).
 17. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005-04-18 įsakymas Nr. ISAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“.
 18. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2006.
 19. Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos. Vilnius: 2004.
 20. Vaikų darželio programa „Vėrinėlis”. Vilnius: Leidybos centras, 1993.
 21. Verceckienė O., Marcinkas F. ir kt. Po tėviškės dangum. Etninio ugdymo gairės. 1995.
 22. Vėrinėlis. Knyga auklėtojai. I-II dalys. Vilnius: Leidybos centras, 1999.
 23. Žemaitytė S. Socialinių-emocinių ikimokyklinio amžiaus vaikų įgūdžių lavinimas. Prieiga internetu: <<http://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/specialistams/socialiniu-emociniu-ikimokyklinio-amziaus-vaiku-igudziu-lavinimas/14217>>.
-

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKO PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS

Vaiko vardas, pavardė _____
Amžius _____ Grupė _____ Vertinimo data _____

Ugdymo (si) sritis	Vaiko veiklos, kalbos, elgsenos pavyzdžiai	Žingsnis	Išvados
Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai			
Fizinis aktyvumas			
Emocijų suvokimas ir raiška			
Savireguliacija ir savikontrolė			
Savivoka ir savigarba			
Santykiai su suaugusiais			
Santykiai su bendraamžiais			
Sątytinė kalba			
Rašytinė kalba			
Aplinkos pažinimas			
Skaičiavimas ir matavimas			
Meninė raiška			
Estetinis suvokimas			
Iniciatyvumas ir atkaklumas			
Tyrinėjimas			
Problemų sprendimas			
Kūrybiškumas			
Mokėjimas mokytis			

Vertinimą atliko:

(pareigos) (parašas) (vardas, pavardė)

Susipažinau:

Tėvas/motina _____

GRUPĖS VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMAI

Vaiko vardas, pavardė	(Pasiekimų sritis)					
	Žingsniai					
	1 žingsnis	2 žingsnis	3 žingsnis	4 žingsnis	5 žingsnis	6 žingsnis

Vertinimą atliko:

(pareigos)

(parašas)

(vardas, pavardė)

Vertinimo data _____

VAIKO DIENORAŠTIS

(vaiko vardas, pavardė)

(mokslo metai)

Data	Vaiko mintys, daroma pažanga, elgesys su bendraamžiais

(pareigos)

(parašas)

(vardas, pavardė)

Susipažinau:
Tėvas / motina

(parašas)

(vardas, pavardė)

PRITARTA
Šilalės rajono savivaldybės tarybos
2020 m. liepos 30 d. sprendimu
Nr. T1-199

PATVIRTINTA
Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus
gimnazijos direktoriaus
2020 m. d. įsakymu
Nr.

ŠILALĖS R. KVĖDARNOS KAZIMIERO JAUNIAUS GIMNAZIJOS PAJŪRALIO SKYRIAUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Informacija apie švietimo teikėją – Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazija, teisinė forma – biudžetinė įstaiga, priklausomybė – Šilalės rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga, grupė – bendrojo lavinimo mokykla, tipas – gimnazija. Gimnazija yra asignavimų valdytojas, turi antspaudą, sąskaitas bankuose ir savo atributiką.

Pagrindinė paskirtis – bendrosios paskirties mokykla.

Gimnazijos skyrius, kur vykdoma ikimokyklinio ugdymo programa – Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijos Pajūralio skyrius, buveinė – Liubarto g. 2, Pajūralio k., LT-75321 Šilalės rajonas.

Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijos Pajūralio skyriaus visos dienos (10,5 val.) mišri ikimokyklinio ugdymo grupė – tai jungtinė ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų grupė, kurioje ugdomi 2-6 metų amžiaus vaikai.

Vaikai ir jų poreikiai

Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijos Pajūralio skyrius teikiamos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugos vaikams nuo 2 iki 6 metų bei pagalba specialiųjų ugdymosi poreikių dėl kalbos ir kalbėjimo sutrikimų turintiems vaikams.

Patalpos ir lauko aplinka pritaikyta šio amžiaus vaikų ugdymo (si) poreikiams ir poilsiui organizuoti. Edukacinei veiklai pritaikytos grupių, aktų ir sporto salių patalpos, logopedo kabinetas, kitos patalpos.

Vaikų poreikiai apima ikimokyklinio amžiaus vaikui būdingus psichofizinius ypatumus, gebėjimus ir yra neatsiejama vaiko kultūros ugdymo dalis. Pagrindinis ikimokyklinio ugdymo programos tikslas yra tenkinti pagrindinius vaiko poreikius, taikant kryptingą ugdymą. Keičiantis įstaigoje ugdomiems vaikams, keičiasi ir jų poreikiai. Vaiko poreikių ir gebėjimų vertinimas leidžia tikslingiau modeliuoti ugdymo(si) procesą, stebėti ir skatinti individualią vaiko pažangą, numatyti tolesnes ugdymo(si) gaires ir, jeigu reikia, – specialistų pagalbos poreikį ir būdus.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijos Pajūralio skyriuje dirba pedagogės yra įgijusios reikiamą kvalifikaciją ir turi ilgametę darbo su tokiais vaikais patirtį, sistemingai plėtoja profesines ir bendrąsias kompetencijas. Skyriaus pedagogės ugdymo procese vadovaujasi šiomis vertybėmis: meile vaikui, meile gimtajam kraštui, pagarba tautinėms tradicijoms, papročiams, išradingumu, kūrybingumu, profesionalumu ir atsakingumu, iniciatyvumu, tolerancija, pasitikėjimu savimi ir kitais.

Ištaigos savitumas

Skyriaus pedagogai daug dėmesio skiria vaikų tautiniam ugdymui, krašto papročių ir tradicijų puoselėjimui, rūpinasi tautos kultūros vertybių išsaugojimu ir dorovinio elgesio normų formavimu. Skyrius veikia mokyklos pastate, kuriame yra galimybė naudotis meniniam vaikų ugdymui bei vaiko sveikatos ir fizinių galių stiprinimui skirtomis patalpomis.

Vadovaujamas visuminio vaiko ugdymo(si) idėja. Ikimokykliniame amžiuje išryškėja vaikų pomėgiai, interesai, gabumai, todėl stengiamasi išnaudoti šį amžiaus tarpsnį kuo tikslingesnei vaiko gebėjimų plėtotei ir sklaidai. Vaikai dalyvauja šventėse, konkursuose, koncertuose ne tik įstaigoje, bet ir rajone. Didelis dėmesys skiriamas vaikų fizinei sveikatai, organizuojant įvairiapusę fizinę veiklą, sveikatingumo renginius.

Pedagogai turi vaidybinės veiklos integravimo į ugdymo procesą patirties. Ją skleidžia rajono metodiniuose renginiuose, konferencijose, projektuose, parodose. Organizuojant ugdymo procesą skyriuje įgyvendinama tarptautinė programa „Zipio draugai“, kurios tikslas – padėti 2-6 metų vaikams įgyti socialinių bei emocinių sunkumų įveikimo gebėjimų, siekiant geresnės vaikų emocinės savijautos. Programa „Zipio draugai“ moko vaikus, kaip įveikti kasdienius emocinius sunkumus: atstūmimą, vienatvę, patyčias ar priekabiavimą, sunkius pokyčius. Padeda suvokti savo jausmus ir skatina apie juos kalbėti, ieškoti būdų su jausmais susitvarkyti. Moko vaikus empatijos, susirasti draugų, kreiptis paramos ir ją priimti bei padėti aplinkiniams. Padeda nesileisti būti patyčių aukomis ir patiems netapti priekabintojais.

Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Vienas svarbiausių siekių – užtikrinti sąveiką tarp auklėtojo, vaiko ir šeimos. Tėvai ir pedagogai sukuria vaiko gyvenimo erdvę, o tai, ką jis patiria joje, suteikia jo vystymui kryptį, lemia ugdymo kokybę. Pajūralio skyriaus kryptis – pagalba ir parama šeimai. Šeimos dalyvavimas mokyklos gyvenime lemia vaikų pasiekimus, motyvaciją, savivertę ir elgesį. Skyriaus pedagogai, bendraudami su šeima, siekia tokių tikslų:

- atskleisti šeimai vaiko gyvenimo ikimokyklinėje įstaigoje ypatumus ir suteikti galimybes būti ugdymo proceso partneriais;
- šviesti tėvus pedagogikos, psichologijos ir kultūros klausimais; susipažinti su šeimos gyvenimo būdu ir drauge ieškoti bendrų ugdymo poveikio vaikui priemonių.

Tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas turi vadovautis principu, kad viskas, kas daroma, daroma vaikų labui.

Pedagogai palaiko ir puoselėja susiformavusias tradicijas bei kuria naujas, vienijančias bendruomenės narius. Bendradarbiaudami su įvairiomis visuomeninėmis institucijomis, plečia pagalbos bei paramos vaikui ir šeimai funkcijas. Sudaromos sąlygos vaikams iš skirtingos socialinės aplinkos sėkmingai integruotis, adaptuotis, perimti pozityvias socialines vertybes bei normas.

Pripažįstama bendradarbiavimo su tėvais svarba tėvų, kaip svarbiausių vaiko ugdytojų, vaidmuo, imantis atsakomybės už vaiko gerovę, sveikatą, kokybišką ugdymąsi ir pasiekimus.

Vaiko ugdymo ypatumai, grindžiami pedagoginėmis ir psichologinėmis teorijomis

Rengiant programą, buvo siekiama, kad pažangių pedagoginių ir psichologinių teorijų jungtis garantuotų programos šiuolaikiškumą. Remtasi humanistine psichologija, pripažįstančia žmogaus unikalumą, pagarbą žmogaus orumui, gerbiančia ugdytinio poreikius, skatinančia asmenybės ugdymą. Šiai teorijai būdingas integruotas ugdymo turinys, savarankiškumą skatinantys ugdymo(si) metodai, visų ugdymo(si) proceso dalyvių teisė vertinti ir tobulinti ugdymo turinį ir procesą. Skatinama socialinė integracija, ryšiai su socialiniais partneriais. Pragmatizmo idėjos vertinamos už ugdymo turinį, nukreiptą į problemų sprendimą ir ugdytinių poreikių tenkinimą, o progresyvizmo – už iniciatyvumą, kūrybingumo skatinimą, grindžiamą protinio, socialinio, darbinio, estetinio ir fizinio ugdymo vienvėde.

Programa parengta remiantis konstruktyvistine vaiko ugdymo(si) samprata, kai vaikas – aktyvus savo žinojimo, identiteto, kultūros kūrėjas. Vaiko kultūra suvokiama ir pripažįstama kaip unikalią vertybę, ja remiamas planuojant ugdymo turinį, organizuojant veiklas, kuriant emocinę, ugdomąją ir daiktinę aplinką.

Žymus psichologas E. Eriksonas pagrindiniu asmenybės raidos akcentu vaikystėje laikė iniciatyvą, todėl didžiausią dėmesį skiriame savaiminiam ar inspiruotam vaiko aktyvumui, vedančiam vaiką į savarankišką informacijos paiešką bei įsisavinimą žaidžiant, kuriant, tyrinėjant, darant savo išvadas.

Remdamiesi XX a. filosofo ir psichologo Ž. Pjažė vaiko mąstymo raidos stadijomis, vadovaujamasi nuostata, kad kiekvienas vaiko raidos etapas yra unikalus, jo negalima pažeisti. Vaikų žaidimas pripažįstamas pagrindine ikimokyklinuko ugdymo(si) forma, nes jis skatina vaiko psichofizinę raidą, ugdo kūrybiškumą, turtina ir plėtoja vaiko socialinę patirtį, norą bendrauti, tokiu būdu rengia vaiką kūrybingam darbui ir gyvenimui.

Strateginių dokumentų sąsajos su programa

Šilalės r. Kvėdarnos Kazimiero Jauniaus gimnazijos Pajūralio skyriuje ugdymo tikslai siejami su valstybės bei savivaldybės strateginiais tikslais. Rengiant programą remtasi šiuolaikinį ugdymą reglamentuojančiais strateginiais tarptautiniais, Lietuvos ir regioniniais dokumentais, Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu (2017 m. redakcija), Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu, Bendrąja priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa.

Jungtinių tautų vaiko teisių konvencijos 31 straipsnyje skelbiama, kad „valstybės dalyvės gerbia ir skatina vaiko teisę visapusiškai dalyvauti kultūriniame ir kūrybiniame gyvenime <...>“. Šios nuostatos svarbios, pripažįstant vaiko teisę aktyviai dalyvauti įstaigos gyvenime ir suaugusiųjų pareigą pripažinti vaiko kultūrą svarbia įstaigos kultūros dalimi.

Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos bendrosiose nuostatose teigiama, kad „vaikui garantuojamos teisės ir galimybės: gyventi saugioje aplinkoje, <...>, jaustis visaverte asmenybe, kad ir kokio amžiaus būtų, plėtoti savo socialinius tarpasmeninius santykius ir pasitikėjimą“. Šios nuostatos svarbios, kuriant pasitikėjimu ir pagarba grindžiamus bendruomenės narių santykius, kai vaikai jaučiasi saugūs, o jų pastangos įvertintos.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. spalio 25 d. įsakymo Nr. V-941 „Dėl sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendrosios programos patvirtinimo“ Bendrųjų nuostatų 2 punktą nurodo programos paskirtį – užtikrinti sėkmingą vaiko sveikatos ir lytiškumo ugdymą bei rengimą šeimai mokykloje, prisidėti prie vaiko dvasinės, fizinės, psichinės, socialinės gerovės ir sėkmingo funkcionavimo darbo, tarpasmeninių santykių ir šeimos srityse. Programoje rengimas šeimai suprantamas kaip veikla, kuri padeda vaikams išsiugdyti doros, brandžios, savarankiškos, kritiškai mąstančios, atsakingos už savo elgesį ir masinės vartotojiškos kultūros įtakai atsparios asmenybės bruožus, svarbius žmogaus saviraiškai, brandiems tarpasmeniniams santykiams plėtoti, funkcionaliai šeimai kurti, atsakingos tėvystės ir motinystės įgūdžiams įgyti.

Programos perspektyva

Programa sudaryta, siekiant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo tęstinumo bei orientuota į vaiko socialinės, pažinimo, komunikavimo, sveikatos saugojimo ir meninės kompetencijų ugdymą. Programa bus atnaujinta pasikeitus situacijai ar vaikų poreikiams.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Planuojant ugdymo turinį, organizuojant ugdymo procesą, taikant ugdymo būdus bei metodus, kuriant ugdymo aplinką, numatant pedagoginės sąveikos su šeima ir socialiniais partneriais būdus, vadovaujamasi šiais principais:

- **Humaniškumo principas – pagarba vaiko asmenybei, teisės jam gyventi ir elgtis pagal prigimtį ir asmeninę patirtį garantavimas.** Pagarba vaikui grindžiama kiekvieno vaiko asmenybės pažinimu ir pripažinimu. Stengiamasi, kad suaugusiojo poveikis būtų nukreiptas į vaiko prigimtinių poreikių tenkinimą, o darbo metodai skatintų pasitikėjimu ir pagarba grindžiamą ugdymo proceso narių bendravimą ir bendradarbiavimą. Vaiko kultūra pripažįstama kaip didžiausią vertybę.

- **Individualizuoto ugdymo principas – įgyvendinamas prasmingas, kiekvieno vaiko prigimtinius poreikius bei individualias psichofizines galimybes atitinkantis ugdymo turinys.** Vaikai skiriasi fizinės ir psichinės brandos tempu, pasaulio pažinimo stiliumi ir būdais, charakteriu, temperamentu. Šie individualūs vaikų ugdymo (si) skirtumai skatina sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis ir tobulėti jam priimtiniu būdu, sukuriant palankias sąlygas vaiko dvasiniam brendimui, individualybės skleidimuisi, jo prigimtinių fizinių ir psichinių galių plėtotei. Nuolatinis vaiko pasiekimų vertinimas padeda nustatyti įgytą vaiko patirties ir gebėjimų lygmenį bei numatyti jo ugdymo (si) perspektyvą;

- **Integralumo principas – įvairių ugdymo sričių integracija, siekiant vaiko fizinių ir psichinių galių darnos, visuminio, nedalomo pasaulio suvokimo.** Remdamiesi vaiko mąstymo sinkretiškumu, siekiame visų veiklų (žaidybinės, darbinės, pažintinės, meninės, kalbinės ir kt.) sąryšio. Bendradarbiaujant grupės auklėtojoms ir įstaigos specialistams, kuriama integruojanti ugdymo aplinka, derinami ugdymo metodai ir formos. Žaidimas vertinamas kaip universaliausias, integraliausias ikimokyklinuko ugdymo (si) būdas.

- **Vientisumo principas – vaiko ugdymo (si) šeimoje ir ikimokyklinėje įstaigoje darną; ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo (si) perimamumas.** Siekiant reikalavimų tarp šeimos ir vaikų darželio vientisumo, stengiamasi kuo geriau pažinti aplinką, iš kurios ateina vaikas, atsižvelgti į vaiko kultūrinę ir socialinę patirtį. Derinami šeimos ir įstaigos interesai, lūkesčiai dėl vaikų pasiekimų, ugdymo (si) būdų, rūpinamasi šeimos švietimu, kryptingu bendradarbiavimu. Planuojant ir įgyvendinant ugdymo turinį, siekiama vaiko ugdymo (si) įvairiais amžiaus tarpsniais vieningumo;

- **Socialinio kultūrinio kryptingumo principas - vaiko gyvenimui ir ugdymui (si) reikalingų socialinių, kultūrinių kompetencijų plėtojimas bei tautinio tapatumo jausmo žadinimas.** Ikimokykliniame amžiuje dedamas pamatas žmogaus vertybinių nuostatų formavimuisi. Savos kultūros terpė, padedanti perimti vertybines visuomenės orientacijas – dorines nuostatas, principus, elgesio normas yra sėkmingos vaiko socializacijos pamatas. Tik doras savo šalies pilietis gali sėkmingai įsiliesti į visuomenės gyvenimą, tuo pačiu suprasdamas ir jausdamas pagarbą įvairių kultūrų skirtumams;

- **Lankstumo principas – lankstus ugdymo proceso planavimas ir koregavimas pagal aplinkybes.** Laikytis lankstumo principo skatina nuolatinė kaita. Pedagogai taiko spontaniškąją situacinį ugdymą, pasinaudodami ugdymo procese susikuriančiomis situacijomis, emociškai palaikydami vaiko veiklą, kartu su ugdytiniais pertvarko grupės aplinką, pritaiko ją naujoms veikloms. Ugdymas vyksta įvairiose netradicinėse erdvėse. Įstaigos ryšiai su socialiniais partneriais pasiūlo naujų ugdymo organizavimo formų.

III SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas:

Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

1. tenkinant prigimtinius vaiko poreikius, saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, garantuoti jo socialinę ir emocinę saugumą;
2. siekti esminių vaiko nuostatų ir gebėjimų ugdymo (si), sistemingai vertinant jo pasiekimus, įtraukiant vaiką į prasmingą pažinimo, tyrinėjimų bei kūrybos procesą;

3. atsižvelgiant į vaiko asmeninę patirtį, individualius poreikius ir galimybes, puoselėti visas jo galias (intelektualines, emocijų, valios, fizines), skatinant jo iniciatyvumą, pasitikėjimą savimi, saviraišką;

4. siekiant ugdymo šeimoje ir įstaigoje vientisumo, kurti partneriškus vaiko tėvų (globėjų) ir mokyklos santykius, organizuoti tėvų informavimo ir pagalbos šeimai sistemą;

5. kuriant stimuliuojančią daiktinę ir palankią psichologinę aplinką, taikant vaiko aktyvumą skatinančius ugdymo(si) metodus, sudaryti palankiausias sąlygas kiekvienam vaikui atsiskleisti ir tobulėti jam priimtinais būdais;

6. sudaryti sąlygas vaikams perimti tautos kultūros pagrindus: kalbą, papročius, tradicijas, dorines, estetines nuostatas ir bendražmogiškų vertybių pagrindų ugdytis socialiai reikšmingus asmenybės bruožus.

IV SKYRIUS

UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Ugdymo turinio sudarymo principai

Ugdymo turinys sudarytas, remiantis konstruktyvistine vaiko ugdymo samprata, jo pažinimo ir raiškos būdais bei stiliumi, bendravimo ir elgesio ypatumais, vaikų kultūros dėsningumais. Turinys yra orientuotas į esminius vaiko gebėjimus, kuriuos turėtų įgyti vaikas. Ugdymasis tikslingai orientuotas į penkias kompetencijas:

- socialinę (ugdytis asmeniškai vertingus socialinius įgūdžius, būnant savimi šalia kitų, įveikiant sunkumus, bendraujant ir bendradarbiaujant);
- sveikatos saugojimo (ugdytis sveikos gyvensenos, saugaus judėjimo įgūdžius);
- pažinimo (įvairiais pojūčiais tyrinėti ir atrasti pasaulį, išbandant kuo įvairesnius savęs ir aplinkos pažinimo būdus);
- komunikavimo (klausyti, kalbėti, išreikšti save, bendrauti su kitais, ugdytis pagarbą gimtajai kalbai);
- meninę (įsivaizduoti, pajauti, grožėtis, kurti, išreikšti save įvairiomis meninės raiškos priemonėmis).

Kompetencija – tai integrali žinių ir supratimo, gebėjimų bei vertybinių nuostatų visuma, įgalinanti kelti prasmingus tikslus bei jų siekti. Visos kompetencijos – lygiavertės, vienodai svarbios bei integralios.

Ugdymo(si) būdai, metodai

Ugdymo (si) būdai bei metodai atspindi vaiko ir jo ugdytojų sąveiką, ikimokyklinukui būdingas veiksenas, padedančias siekti vaiko ugdymo (si) sėkmės. Vaikų ugdymo (si) organizavimo forma yra įvairi: visos grupės, vaikų grupelių ar individuali vieno vaiko veikla.

Dažniausiai naudojamas ugdymo(si) metodas yra žaidimas. Pedagogai taiko terapinio ugdymo metodus: meno terapiją, psichodramos elementus, vaizduotės pratybas ir kt., kurie stiprina vidines vaiko galias, padeda atsipalaiduoti, skatina pasitikėti savimi, įveikti sunkumus.

Ugdymas grindžiamas kūrybine vaiko ir pedagogo sąveika, demokratiškais vaiko, pedagogo ir kitų ugdymo proceso dalyvių santykiais, visų ugdymo proceso dalyvių savitarpio supratimu. Taikomas ir spontaniškas ugdymas, ugdymo procese iškilus nenumatytoms gyvenimiškoms situacijomis, stengiantis emociškai palaikyti vaiko veiklą, parūpinti būtiniausių ugdymo priemonių.

Įstaigoje taikomi ir kūrybiniai-interpretaciniai, modeliavimo, skatinimo – inicijavimo - motyvavimo, pagalbos-paramos bei kiti vaiko aktyvumą skatinantys metodai. Ugdymo metodai parenkami atsižvelgiant į vaiko amžių, individualius jo poreikius bei galimybes, trumpalaikius grupės tikslus.

Efektyvus ugdomosios veiklos organizavimo būdas yra projektinė veikla. Vykdomi kūrybiniai, pažintiniai, probleminiai projektai, bendradarbiaujant visiems pedagogams ir ugdytinių tėvams.

Ugdymas vyksta ir už įstaigos ribų: gamtoje, bibliotekoje, edukacinėse išvykose į muziejų, kitus istorinius bei kultūrinius objektus. Vaikai dalyvauja kitų socialinių partnerių (ikimokyklinių įstaigų, mokyklų, visuomeninių, sveikatos ir kultūros organizacijų ir kt.) organizuojamuose projektuose, akcijose, šventėse, varžybose, kurių metu įgyja naujos socialinės patirties, pažintinių, meninių gebėjimų, ugdosi fizines galias.

Ugdomosios aplinkos kūrimas, priemonės

Pagrindiniai ugdomosios aplinkos kūrimo aspektai yra: fizinės, emocinės, ugdomosios, socialinės, į kiekvieną vaiką orientuotos, aplinkos kūrimas. Grupės aplinka yra estetiška, saugi, unikali, funkcionali ir nuolat atsinaujinanti. Pedagogai suvokia, kad ugdomoji aplinka turi ugdyti aktyvų, smalsų, savo gebėjimais pasitikintį vaiką, gebantį kaupti naują patirtį, išbandyti įvairias veiklos formas ir būdus, todėl grupėje gausu priemonių tiek organizuotai, tiek savarankiškai vaikų veiklai, jų pažintinių gebėjimų plėtočiai, eksperimentavimui.

Vaikų ugdymui (si) pritaikytos ir kitos įstaigos erdvės: koridoriai, valgykla, rūbinė, logopedo kabinetas, sporto ir aktų salės, lauko aikštelės.

Aplinkos kūrime dalyvauja visi ugdymo proceso dalyviai: grupės mokytoja, tėvai ir patys ugdytiniai. Pedagogai kartu su vaikais gali nuolat keisti aplinką, pritaikyti ją vaiko žaidimams, kūrybiniams sumanymams.

Ugdomojoje aplinkoje yra šios priemonių grupės:

- socialiniams vaidmeniniams žaidimams;
- kūrybiniams darbams;
- muzikiniams ugdymui;
- inventorių vaikų fizinės sveikatos stiprinimui, judėjimo poreikio tenkinimui;
- statybiniams-konstruciniams žaidimams;
- vaidybinei veiklai;
- didaktiniai stalo žaidimai pažinimo, matematinių ir kalbos gebėjimų lavinimui, smulkiajai motorikai;
- skaitmeninės ir techninės/mechaninės priemonės (fotoaparatai, kompiuteriai, kompiuteriniai žaidimai, laikrodžiai, garso grotuvai, vaizdo grotuvai);
- grožinė ir pažintinė literatūra;

Organizuojant ugdymą, svarbu ne tik ugdomoji, bet ir **emocinė aplinka**, t. y. humanistinėmis, demokratinėmis vertybėmis grindžiamas vaikų ir suaugusiųjų bendravimas, ugdymo šeimoje ir įstaigoje vientisumas. Emocinei aplinkai labai svarbus visų bendruomenės narių bendradarbiavimas, susitarimai.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Socialinė kompetencija ugdo vaiko asmeniškai vertingus socialinius įgūdžius, bendraujant ir bendradarbiaujant su kitais, įveikiant sunkumus.

Ugdymo sritys	Vaiko pasiekimai	
	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas
Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis ir jausmais.	Atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito

		jausmus (užjaučia, padeda).
Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai,, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs bando nusiraminti.
Savivoka ir savigarba	Save vertina teigiamai.	Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta, gina savo teises būti bei žaisti kartu su kitais.
Santykiai su suaugusiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.	Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.
Santykiai su bendraamžiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.	Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, padeda, užjaučia), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.
Iniciatyvumas ir atkaklumas	Didžiuojasi savimi ir savo gebėjimais.	Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgesnį laiką ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.
Problemų sprendimas	Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

Sveikatos saugojimo kompetencija formuoja vaiko sveikos gyvensenos nuostatas ir saugaus judėjimo įgūdžius, siekiant geros savijautos, fizinio, emocinio, kūrybinio aktyvumo, patiriant judėjimo džiaugsmą.

Ugdymo sritys	Vaiko pasiekimai	
	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas
Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai	Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir

	reikalingus įgūdžius.	nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi, saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.
Fizinis aktyvumas	Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių – rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.
Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Ilgesnį laiką sukaupia dėmesį stebėjimui, klausymui, veiklai, įsiaudrinęs geba nusiraminti, kontroliuoti savo veiksmus, žodžius.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Pažinimo kompetencija skatina vaiką įvairiais pojūčiais tyrinėti ir atrasti pasaulį, išbandant kuo įvairesnius savęs ir aplinkos pažinimo būdus.

Ugdymo sritys	Vaiko pasiekimai	
	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas
Aplinkos pažinimas	Nori pažinti ir suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.
Skaičiavimas ir matavimas	Nusiteikęs pasaulį pažinti skaičiuodamas ir matuodamas.	Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, vartoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir dydį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.
Iniciatyvumas ir atkaklumas	Didžiuojasi savimi ir savo gebėjimais.	Domisi savimi, kitais žmonėmis, supančiu pasauliu, siekia atrasti ryšį tarp stebimų objektų, ilgesniam laikui įsitraukia į veiklą, savarankiškai bando ieškoti atsakymo į iškilusius klausimus, nepasisėkus kreipiasi pagalbos.
Tyrinėjimas	Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.
Problemų sprendimas	Nusiteikęs ieškoti išečių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	Kelia probleminius klausimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors bandydamas, tyrinėdamas, stebėdamas, aiškindamasis.
Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas,

		spęsdamas problemas, kurdamas įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.
--	--	---

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Komunikavimo kompetencija ugdo vaiko gebėjimą klausytis, kalbėti, išreiškiant save ir bendraujant su kitais, ugdo meilę ir pagarbą gimtajai kalbai, jos grožiui.

Ugdymo sritys	Vaiko pasiekimai	
	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas
Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Ilgesnį laiką geba sutelkti dėmesį, išklausti suaugusiojo, draugų kalbėjimą, kalbant kontroliuoti savo žodžius.
Sakytinė kalba	Nusiteikęs išklausti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.	Dalyvauja pokalbiuose, geba reikšti žodžiu savo mintis, patirtį, išgyvenimus, klausosi ir supranta kitų kalbėjimą.
Rašytinė kalba	Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.	Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitus simbolius, pradeda skaitinėti.
Meninė raiška	Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Vaizdžiai pasakoja, fantazuoja, kuria įvairias išgalvotas istorijas, intuityviai junta kalbos grožį.

MENINĖ KOMPETENCIJA

Meninė kompetencija suteikia vaikui galimybę pajauti, grožėtis, įsivaizduoti, kurti, išreikšti save įvairiomis meninės raiškos priemonėmis.

Ugdymo sritys	Vaiko pasiekimai	
	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas
Meninė raiška	Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.
Estetinis suvokimas	Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.	Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.
Kūrybiškumas	Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.	Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.

V SKYRIUS

UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko ugdymo pasiekimai vertinami remiantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos parengtu Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (2014) pagal 18 vaiko gebėjimus bei jo ugdymosi pažangą nusakančių sričių.

Vaiko pasiekimai vertinami ne specialiai sukurtose, bet realaus kasdienio vaiko gyvenimo situacijose ir atsispindi trumpalaikio plano refleksijose. Šiais duomenimis mokytoja naudojasi, planuodama ugdymo procesą, individualizuodama veiklą, keldama ugdymo tikslus, numatydamą veiklos metodus.

Vaiko pasiekimų vertinimas vykdomas taikant šiuos metodus: vaiko stebėjimą, pokalbį su vaiku, pokalbį su vaiko tėvais, vaiko atliktos veiklos analizę, vaiko kalbos analizę. Vaiko pažangos vertinime dalyvauja visi skyriuje dirbantys specialistai. Tėvams suteikiama aiški ir išsami informacija apie vertinimo procedūras, laikantis konfidencialumo ir nešališkumo principų. Duomenys apie vaiko pažangą ir pasiekimus kaupiami jo pasiekimų aplanke.

Vaiko pasiekimų įvertinimas atliekamas du kartus per mokslo metus: mokslo metų pradžioje ir mokslo metų pabaigoje. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų (su kalbos, kalbėjimo, komunikacijos ir kt. sutrikimais) įvertinimas vykdomas tris kartus per mokslo metus. Mokslo metų pabaigoje atliekamas įvertinimas, siejant vaikų pasiekimus su ugdymo programos įgyvendinimu.

Apibendrinta vaikų pasiekimų vertinimo medžiaga aptariama mokytojų tarybos posėdžiuose. Mokytojų tarybos nutarimu vaikų pasiekimų vertinimo sistema gali būti tobulinama, vertinimo kriterijai keičiami ar papildomi.

VI SKYRIUS

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Adamkevičienė A. Judėjimo džiaugsmas. Lietuvos ikimokyklinukų fizinio aktyvumo optimizavimo programa, 1996.
2. Aleksienė V. Muzikos terapijos raida Lietuvoje, 2002. www.lumta.elnet.lt.
3. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Monkevičienė O. Vilnius, Minklės leidykla, 2001.
4. Ankstyvosios vaikystės pedagogika. Andriekienė R. M., Ruzgienė A. Klaipėda, KU leidykla, 2001.
5. Aramavičiūtė V. Ugdymo samprata. Vilnius, VU leidykla, 1998.
6. Artyn vaiko (2 dalys). Vilnius, Polilogas, 1997; 1998.
7. Aukime sveiki. Petrauskienė A., Zaborskis A. Kaunas, Farmacija, 2000.
8. Becker-Textor I. Kūrybiškumas vaikų darželyje. Vilnius, Presvika, 2001.
9. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
10. Bendrosios priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programos projektas. Vilnius, 2012. Projektas parengtas Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centrui vykdant projektą „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“ Nr. VP1-2.3-ŠMM-03-V-02-001.
11. Bitinas B. Ugdymo filosofija. Vilnius: Enciklopedija, 2000.
12. Brazauskaitė A. Vaikų dailės terapinis aspektas. Vilnius, Gimtasis žodis, 2004.
13. Brėdikytė M. Teatrinė kūryba vaikų darželyje: konferencijos medžiaga, Klaipėda, 1992.
14. Brėdikytė M. Vaidybinis dialogas su lėlėmis - ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo skatinimo metodas // Pedagogika. Nr. 44. Kaunas, VDU leidykla, 2000.
15. Dapkutė A. Kalba be žodžių: dailės terapijos taikymo praktika. VŠĮ „Rafaelis“, 2003.
16. Dumčienė A. Kūrybiškumo ugdymo aspektai. Kaunas, LKKA, 2001.
17. Europos Komisijos Komunikatas: „Ankstyvasis ugdymas ir priežiūra. Kaip padėti mūsų vaikams kuo geriau pasiręgti ateičiai“ (Briuselis, 2011.2.17 KOM (2011) 66).
18. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinis amžius. Bulotaitė L. ir kt. Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2004.

19. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. Klaipėda. 2014.
 20. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Gražienė V., Rimkienė R. ir kt. Vilnius, Leidybos centras, 1993.
 21. Ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodika. Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2005.
 22. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymo Nr. ISAK-627 nauja redakcija (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. V- 1009).
 23. Į vaiką orientuotų grupių kūrimas. Coughlin, P.A. ir kt. Vilnius, Lietus, 1997.
 24. Janiūnaitė B. Edukacinės novacijos ir jų diegimas. Kaunas, Technologija, 2004.
 25. Jovaiša L. Edukologijos įvadas. Kaunas, Technologija, 2002.
 26. Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija // Valstybės žinios, 1995, Nr. 60-1501.
 27. Juodaitytė A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje. Vilnius, Petro ofsetas, 2003.
 28. Kievišas J., Gaučaitė R. Vaiko veikla meninio ugdymo procese. Šiauliai, 2000.
 29. Kiliuvienė D. Integruotasis ugdymas. Klaipėda, KU leidykla, 2004.
 30. Lawrence Dr., Shapiro E. Kaip ugdyti vaiko emocinį intelektą. Vilnius, Presvika, 2008.
 31. Leliugienė M. Dailės terapijos taikymo galimybės. Vilnius, VŠĮ „Rafaelis“, 2002.
 32. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2012. Prieiga per internetą: www.Lietuva2030.lt
 33. Lietuvos respublikos švietimo įstatymas. Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2011.
 34. Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija // Tautinė mokykla. D.1. Mokyklų tipų koncepcijų projektai. Kaunas, Šviesa, 1989.
 35. Lietuvos respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas. Vilnius, 1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234.
 36. Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija // Pilietinis ugdymas mokykloje. Monkevičienė O., Augis R., ir kt. Vilnius, AB OVO, 1998.
 37. Maceina A. Pedagoginiai raštai. Kaunas, Šviesa, 1990.
 38. McLaughlin T. H. Šiuolaikinė ugdymo filosofija. Kaunas, Technologija, 1997.
 39. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. (sud. Jankauskienė L., Monkevičienė O. ir kt.). Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2006.
 40. Petruolytė A. Kūrybiškumo ugdymas mokant. Vilnius, Presvika, 2001.
 41. Pjažė Ž. Vaiko kalba ir mąstymas. Vilnius, Aidai, 2002.
 42. Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos. Vilnius, Švietimo aprūpinimo centras, 2004.
 43. Projekto „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“ viešinimo leidinys. Vilnius, 2011.
 44. Szarkowicz D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. Pietų Melburnas, Thomson social science press, 2006.
 45. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija // Valstybės žinios, 2003, Nr. 52-2316.
 46. Vaikų darželių programa „Vėrinėlis“. Vilnius, Leidybos centras, 1993.
 47. Vasiliauskas R. Vertybių pedagogika: įžvalgos į vertybių ugdymo teoriją ir praktiką. Vilnius, VPU, 2005.
 48. Žukauskienė R. Raidos psichologija. Vilnius, Margi raštai, 2002.
-

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Šilalės rajono savivaldybė
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl pritarimo Šilalės rajono savivaldybės švietimo įstaigų ikimokyklinio ugdymo programoms
Dokumento registracijos data ir numeris	2020-07-30 15:24 Nr. T1-199
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Algirdas Meiženis Meras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-07-31 07:54
Parašo formatas	Einamojo galiojimo (XAdES-EPES)
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2019-10-31 14:32 - 2024-10-29 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	3
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	Obelyno mok programa.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	Upynos sk programa.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	Pajuralio sk programa.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DekaDoc v.20200724.3
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2020-07-31 20:51 nuorašą suformavo Sistemos Administratorius
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-